

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI**  
**FILOZOFICKÁ FAKULTA**  
**KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ**  
**ANTROPOLOGIE**

**OCHRANA ZDRAVÍ UČITELŮ MATEŘSKÝCH ŠKOL**  
Bakalářská diplomová práce

Obor studia: Řízení vzdělávacích institucí

**Autor:** Lucie Formánková

**Vedoucí práce:** doc. PhDr. Helena Kubátová, Ph.D.

**Olomouc 2021**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma „*Ochrana zdraví učitelů mateřských škol*“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne .....

Podpis.....

### **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské diplomové práce doc. PhDr. Heleně Kubátové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcnou zpětnou vazbu a vstřícnost při konzultacích této bakalářské diplomové práce. Také bych ráda poděkovala MUDr. Janu Divišovi za odbornou konzultaci, osloveným ředitelkám mateřských škol za ochotné poskytnutí rozhovoru pro účely výzkumu této práce a své rodině za podporu po celou dobu studia.

## Anotace

|                             |   |
|-----------------------------|---|
| <b>Jméno a příjmení:</b>    | Lucie Formánková  |
| <b>Katedra:</b>             | Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie |
| <b>Obor studia:</b>         | Řízení vzdělávacích institucí                           |
| <b>Obor obhajoby práce:</b> | Řízení vzdělávacích institucí                           |
| <b>Vedoucí práce:</b>       | doc. PhDr. Helena Kubátová, Ph.D                        |
| <b>Rok obhajoby:</b>        | 2021  |

|                       |   |
|-----------------------|---|
| <b>Název práce:</b>   | Ochrana zdraví učitelů mateřských škol  |
| <b>Anotace práce:</b> | Cílem bakalářské práce je zjistit a následně popsat, jaké jsou zkušenosti ředitelů mateřských škol se zajišťováním péče o zdraví svých zaměstnanců. Teoretická část bakalářské práce nabízí stručnou charakteristiku předškolního vzdělávání a rozbor problematiky BOZP. Dále se teoretická část zabývá nemocemi dětí a jejich vlivem na zdraví učitelů, povinným očkováním dětí a dopadem nákazy Covid-19 na předškolní vzdělávání. V empirické části bakalářské práce byl pomocí polostrukturovaných rozhovorů s ředitelkami mateřských škol proveden výzkum, v rámci kterého bylo zjišťováno, jak ředitelé mateřských škol pečují o zdraví svých zaměstnanců. Následně bylo provedeno shrnutí výsledků tohoto výzkumu. |
| <b>Klíčová slova:</b> | pedagogický pracovník, ředitel mateřské školy, předškolní vzdělávání, zdraví, bezpečnost a ochrana zdraví při práci,  |

|   |   |
|---|---|
|   | nemoci dětí, očkování, covid-19   |
| <b>Title of Thesis:</b>                   | Health protection of kindergarten teachers  |
| <b>Annotation:</b>                        | The aim of the bachelor's thesis is to find out and then describe the experiences of kindergarten principals in providing health care for their employees. The theoretical part of the bachelor's thesis offers a brief description of preschool education and analysis of health and safety issues. Furthermore, the theoretical part deals with children's diseases and their impact on teachers' health, compulsory vaccination of children and the impact of Covid-19 on preschool education. In the empirical part of the bachelor's thesis, research was carried out with the help of semi-structured interviews with kindergarten principals, in which it was found out how kindergarten principals take care of the health of their employees. Subsequently, a summary of the results of this research was performed. |
| <b>Keywords:</b>                          | pedagogical worker, kindergarten director, pre-school education, health, safety and health at work, children's diseases, vaccination, covid-19  |
| <b>Názvy příloh<br/>vázaných v práci:</b> | Příloha č. 1: Souhlas s pořízením audiozáznamu<br>Příloha č. 2: Souhlas MUDr. Jana Diviše s uvedením jeho jména v této práci<br>Příloha č. 3: Ukázka přepisu rozhovoru: Rozhovor s ředitelkou zelené mateřské školy   |
|   |   |

|                                       |                                  |
|---------------------------------------|----------------------------------|
| <b>Počet literatury<br/>a zdrojů:</b> | 31                               |
| <b>Rozsah práce:</b>                  | 67 s. (111 460 znaků s mezerami) |

# Obsah

|  |    |
|--|----|
| Úvod.....  | 9  |
| 1 Předškolní vzdělávání.....   | 10 |
| 1.1 Definice předškolního vzdělávání.....  | 10 |
| 1.2 Kurikulární dokumenty a další strategické a koncepční dokumenty pro předškolní vzdělávání.....                       | 11 |
| 1.2.1 Národní program rozvoje vzdělávání v České republice.....  | 11 |
| 1.2.2 Rámcový vzdělávací program.....  | 11 |
| 1.2.3 Školní vzdělávací program.....   | 12 |
| 1.2.4 Strategie vzdělávací politiky České republiky.....   | 12 |
| 1.2.5 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky.....                                     | 13 |
| 1.3 Pedagogický pracovník.....   | 13 |
| 1.4 Úkoly a cíle předškolního vzdělávání.....  | 14 |
| 1.4.1 Úkoly předškolního vzdělávání.....   | 14 |
| 1.4.2 Cíle předškolního vzdělávání.....  | 15 |
| 1.5 Náplň práce učitelů mateřských škol.....   | 15 |
| 1.6 Organizace a organizační formy předškolního vzdělávání.....  | 16 |
| 2 Zajištění BOZP ve školství se zaměřením na předškolní vzdělávání.....  | 16 |
| 2.1 Vymezení základních pojmů v oblasti BOZP.....  | 16 |
| 2.2 Právní rámec v oblasti BOZP ve školství.....   | 19 |
| 2.2.1 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.....  | 21 |
| 2.2.2 Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)..... | 21 |
| 2.3 Bezpečné pracovní prostředí, prevence rizik.....   | 22 |
| 2.4 Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí.....  | 22 |
| 2.5 Požární ochrana.....   | 24 |
| 2.6 Školení zaměstnanců.....   | 25 |
| 2.7 Povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP.....  | 25 |
| 2.8 Práva a povinnosti zaměstnanců v oblasti BOZP.....   | 26 |
| 2.9 Kontroly BOZP v mateřských školách.....  | 27 |
| 3 Ochrana zdraví učitelů při práci v mateřských školách.....   | 29 |
| 3.1 Nemoci dětí a jejich vliv na zdraví učitelů.....   | 29 |

|  |    |
|--|----|
| 3.2 Povinné očkování dětí.....                                       | 31 |
| 3.3 Dopady pandemie Covid-19 na předškolní vzdělávání.....           | 32 |
| 4 Provedení výzkumu v mateřských školách.....                        | 33 |
| 4.1 Cíl výzkumu.....   | 33 |
| 4.2 Použité metody.....  | 34 |
| 4.2.1 Kvalitativní výzkum.....                                       | 34 |
| 4.2.2 Metoda záměrného (účelového) výběru výzkumného vzorku.....     | 35 |
| 4.2.3 Polostrukturované rozhovory s ředitelkami mateřských škol..... | 36 |
| 4.2.4 Popis metody fixace dat.....                                   | 39 |
| 4.2.5 Popis metody zpracování dat.....                               | 40 |
| 4.3 Analýza dat.....   | 41 |
| 4.3.1 Otevřené kódování.....   | 41 |
| 4.4 Výsledky analýzy dat.....  | 42 |
| 4.5 Shrnutí výsledků a diskuze.....                                  | 51 |
| Závěr.....   | 56 |
| Literatura a zdroje.....   | 57 |
| Seznam zkratk.....   | 61 |
| Seznam příloh.....   | 62 |



## Úvod

Zdraví je jednou z nejdůležitějších oblastí, které člověk v průběhu svého života řeší. Říká se, že právě zdraví je to nejcennější, co v životě máme. Na naše fyzické zdraví působí kromě životního stylu, kterým žijeme, našeho psychického zdraví a určitého přenosu dědičných informací od našich předků i vnější činitelé, se kterými přicházíme dennodenně do styku. Cílem bakalářské práce je zjistit a následně popsat, jaké jsou zkušenosti ředitelů mateřských škol se zajišťováním péče o zdraví svých zaměstnanců. Bakalářská práce nabízí souhrn zkušeností vybraných ředitelů mateřských škol v této oblasti. Téma bylo vybráno na základě zainteresovanosti autorky práce do problematiky zdraví a faktorů, které právě fyzický stav lidského těla ovlivňují.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část (kapitoly 1, 2 a 3) a empirickou část (kapitola 4). První kapitola nabízí stručnou charakteristiku předškolního vzdělávání. Zabývá se kurikulárními dokumenty, kterými se předškolní vzdělávání řídí a je zde také uvedena definice pedagogického pracovníka, úkoly a cíle předškolního vzdělávání, náplň práce učitelů mateřských škol a organizace a organizační formy předškolního vzdělávání. Druhá kapitola je věnována problematice BOZP. Zahrnuje vymezení základních pojmů v oblasti BOZP, právní rámec v této oblasti ve školství a požadavky na bezpečné pracovní prostředí a prevenci rizik. Dále poskytuje informace o požární ochraně a školení zaměstnanců, výčet práv a povinností zaměstnanců i zaměstnavatelů v oblasti BOZP a uvádí kontrolní orgány, jež mohou v mateřských školách provádět kontroly dodržování zásad právě v oblasti BOZP. Ve třetí kapitole jsou uvedeny nemoci, které mohou mít vliv na zdraví učitelek mateřských škol, informace o povinném očkování dětí a současné dopady pandemie Covid-19 na předškolní vzdělávání. Čtvrtá kapitola nabízí popis, rozbor a shrnutí výsledků výzkumu, jež byl pro účely této práce vykonán. Výzkum byl realizován pomocí polostrukturovaných rozhovorů s ředitelkami mateřských škol a následně byl s využitím otevřeného kódování proveden rozbor a shrnutí výsledků výzkumu.

# 1 Předškolní vzdělávání

## 1.1 Definice předškolního vzdělávání

Opravilová ve své knize *Předškolní pedagogika* (2016, s. 14) uvádí, že předškolní vzdělávání lze v pedagogické teorii chápat jako proces cíleného a organizovaného působení na dítě předškolního věku, jenž má za úkol dítě rozvíjet, podporovat, motivovat a směřovat k získání takzvaných kompetencí budoucího školáka. Smyslem předškolního vzdělávání není formovat dítě podle určité představy, ale snaha vytvořit pro každého jedince dobré předpoklady pro pokračování v jeho dalším vzdělávání. Opravilová dále zmiňuje, že „předškolní vzdělávání je výsledkem výchovně vzdělávacího procesu. Usnadňuje dítěti jeho další životní dráhu a vytváří optimální předpoklady pro jeho další vzdělávací cestu.“ (Opravilová, 2016, s. 14).

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání stanovuje, že úkolem předškolního vzdělávání je podpora rozvoje osobnosti dítěte předškolního věku, podílení se na jeho zdravém tělesném, rozumovém i citovém rozvoji, na osvojení základních pravidel chování, a také na rozvoji základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání a napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti dětí před vstupem do základního vzdělávání. V neposlední řadě také poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Opravilová v knize *Předškolní a primární pedagogika* (2001, s. 123) píše, že je to právě dětství, doba, v níž se odehrávají zásadní změny ve vývoji jedince, přičemž ten nejintenzivnější růst a vývoj dítěte probíhá právě v době předškolní. Opravilová dále zmiňuje, že dítě se právě za první čtyři roky svého vývoje v předškolním vzdělávání naučí více, než za kterékoli další následující čtyřletí, včetně studia na vysoké škole, které lze považovat za dobu nejintenzivnějšího učení. Z hlediska historického pohledu na předškolní vzdělávání lze říci, že děti předškolního věku si po staletí hrály samy doma bez jakéhokoli zvláštního povšimnutí dospělých. Dozrávaly tak postupně svým vlastním tempem a rodiče vnímali tuto etapu života jako

nezávaznou a bezstarostnou. S odchodem rodičů za prací mimo domov ale nastala nutnost postarat se o malé děti a s ní také potřeba založení veřejné výchovné instituce pro děti předškolního věku. Dřív měly tyto instituce spíše sociálně-pečovatelské poslání a jejich hlavním cílem bylo zastoupení rodinné péče. Dnes lze prostřednictvím předškolního vzdělávání usměrnit přípravu dítěte na život, urychlit cestu k dospělosti, rozšiřovat poznatky a připravit dítě na další vzdělávání (Opravilová, 2001, s. 124-127).

## **1.2 Kurikulární dokumenty a další strategické a koncepční dokumenty pro předškolní vzdělávání**

V souladu s principy kurikulární politiky, které jsou zformulovány v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotveny v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, se do vzdělávací soustavy zavedl systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání dětí, žáků a studentů. Kurikulární dokumenty jsou formovány na dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů v České republice představuje Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy. Školní úroveň kurikulárních dokumentů představují školní vzdělávací programy. (RVP PV, 2018, s. 4).

### **1.2.1 Národní program rozvoje vzdělávání v České republice**

Národní program rozvoje vzdělávání vytváří vládní strategii v oblasti vzdělávání. Tato tzv. Bílá kniha obsahuje obecné záměry a rozvojové programy směřované pro vývoj vzdělávací soustavy. Strategie, jež je v tomto dokumentu formována, odráží celospolečenské zájmy a dává konkrétní podněty k práci škol. Nejaktuálnější Bílá kniha byla vydaná v roce 2001, avšak schválením Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 vládou tento dokument definitivně pozbývá platnost. (MŠMT ČR, 2020a).

### **1.2.2 Rámcový vzdělávací program**

Rámcové vzdělávací programy tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol. Rámcový vzdělávací program

pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) formuluje hlavní požadavky, pravidla a podmínky pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. (RVP PV, 2018, s. 4-5). Aktuálně platná verze rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání je účinná od roku 2018. Svobodová ve své knize Vzdělávání v mateřské škole: Školní a třídní vzdělávací program (2010, s. 26) doporučuje použití RVP PV v praxi tak, že optimální cesta k pochopení RVP PV je jeho rozčlenění na části, které mohou být pedagogickým pracovníkům nápomocny přímo ve vzdělávacím procesu. Zmiňuje ale také, že „aplikace RVP PV by měla být především záležitostí ředitelky mateřské školy, která by měla v mateřské škole působit nejen jako řídicí pracovník, ale též jako facilitátor vzdělávání svých pedagogických kolegů a provozních zaměstnanců.“ (Svobodová, 2010, s. 26). Problematiku rámcových vzdělávacích programů upravuje Zákon č. 561/2004. Sb. § 4.

### **1.2.3 Školní vzdělávací program**

Školní vzdělávací program si vytváří každá škola, včetně škol mateřských, podle zásad stanovených v příslušném rámcovém vzdělávacím programu. Školní vzdělávací programy slouží pro konkrétní uskutečňování vzdělávání na jednotlivých školách. (RVP PV, 2018, s. 4). Váchová v knize Vzdělávání v mateřské škole: Školní a třídní vzdělávací program (2010, s. 50) uvádí, že ve školním vzdělávacím programu by měly být přesně formulovány zásady, jak bude probíhat plánování ve třídách (Váchová, 2010, s. 50). Problematiku školních vzdělávacích programů formuluje Zákon č. 561/2004. Sb. § 5.

### **1.2.4 Strategie vzdělávací politiky České republiky**

Nejaktuálnější dokument Strategie vzdělávací politiky ČR byl schválen vládou ČR dne 19.10.2020 a je určený do roku 2030+. Úkolem Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ je jasně stanovit směr rozvoje školství a také priority investic na dalších deset let. Strategie 2030+ má dva hlavní strategické cíle. Jsou jimi proměna obsahu a způsobu vzdělávání a snižování nerovností v přístupu ke vzdělávání a rozvoj potenciálu u všech dětí. (MŠMT ČR, 2020b).

### **1.2.5 Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky**

Nejnovější Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky je záměr vydaný na období v letech 2019-2023. Dlouhodobý záměr je připraven pro celý systém regionálního školství. Určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů a sjednocuje přístup státu a jednotlivých krajů, a to zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy a cílů vzdělávací politiky České republiky. (MŠMT ČR, 2019).

### **1.3 Pedagogický pracovník**

Zákon č. 563/2004 Sb. (Zákon o pedagogických pracovnících) zahrnuje v § 2 definici pedagogického pracovníka. Podle tohoto zákona je za pedagogického pracovníka považována osoba, která koná přímou vyučovací, speciálně pedagogickou, pedagogicko-psychologickou či výchovnou činnost přímým působením na vzdělávanou osobu, jímž uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu - Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Za pedagogického pracovníka je považován ten, kdo je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu či ředitelem školského zařízení, pokud k právnické osobě vykonávající činnost školy není v pracovněprávním vztahu, nebo pokud není zaměstnancem státu. Dále lze za pedagogického pracovníka považovat i osobu, která svou přímou pedagogickou činnost uskutečňuje v zařízeních sociálních služeb. Ustanovení § 2 výše zmíněného zákona také vymezuje profese, které provádí přímou pedagogickou činnost. Jedná se o následující profese:

- učitel,
- vychovatel,
- pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- speciální pedagog,
- pedagog volného času,
- psycholog,
- trenér

- asistent pedagoga,
- vedoucí pedagogický pracovník,
- metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně. (Zákon č. 563/2004. Sb)

Ustanovení § 6 Zákona 563/2004 Sb. uvádí způsoby získávání odborné kvalifikace, díky nimž se člověk může stát učitelem mateřské školy nebo učitelem mateřské školy, která vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě či škole zřízené pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

## **1.4 Úkoly a cíle předškolního vzdělávání**

### **1.4.1 Úkoly předškolního vzdělávání**

RVP PV (2018, s. 6-7) udává, že úkolem předškolního vzdělávání je doplňování a podpora rodinné výchovy a v úzké vazbě na ni pomáhání dítěti ve smyslu zajištění prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Úkolem předškolního vzdělávání je také smysluplné obohacování denního programu dítěte v průběhu jeho předškolních let a poskytování dítěti odborné péče. Předškolní vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu. Proto je jeho úkolem rozvíjení osobnosti dítěte, podpora jeho tělesného rozvoje a zdraví a jeho osobní spokojenosti a pohody. Dále se mezi úkoly předškolního vzdělávání řadí napomáhání dítěti v chápání okolního světa, motivování dítěte k dalšímu poznávání a učení, stejně tak i učení dítěte žít ve společnosti ostatních a seznamování jej s normami a hodnotami uznávanými touto společností. Za důležitý úkol předškolního vzdělávání je považováno vytváření dobrých předpokladů pro pokračování dítěte ve vzdělávání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí. Mělo by tak být každému dítěti umožňováno dospět v době, kdy opouští mateřskou školu, k optimální úrovni rozvoje a učení. Respektive k takové úrovni, která je pro dítě individuálně dosažitelná. Z důvodu dlouhodobého a každodenního styku s dítětem i jeho rodiči plní předškolní vzdělávání i úkol diagnostický. Je tomu tak zejména ve vztahu k dětem se

speciálními vzdělávacími potřebami a dětem nadaným. Předškolní vzdělávání má za úkol poskytovat všem dětem optimální podmínky pro jejich rozvoj. (RVP PV, 2018, s. 6-7).

#### 1.4.2 Cíle předškolního vzdělávání

RVP PV (2018, s. 9) pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi: stanovuje totiž cíle v podobě výstupů a cíle v podobě záměrů, a to nejprve na úrovni obecné a poté na úrovni oblastní. Jedná se konkrétně o tyto kategorie:

- „*rámcové cíle* – vyjadřující univerzální záměry předškolního vzdělávání
- *klíčové kompetence* – představují výstupy, resp. obecnější způsobilosti, dosažitelné v předškolním vzdělávání
- *dílčí cíle* – vyjadřují konkrétní záměry příslušející té které vzdělávací oblasti
- *dílčí výstupy* – dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům odpovídají.“ (RVP PV, 2018, s. 9)

Tyto cílové kategorie jsou úzce provázány a vzájemně spolu korespondují. Tento systém musí být funkční, neboť ukazuje, že systematické a vědomé sledování a naplňování stanovených záměrů v běžné každodenní praxi spolehlivě vede k dosahování požadovaných výstupů. Pracuje-li učitel při vzdělávání dětí průběžně s vědomím vzdělávacích záměrů, má záruku, že jeho působení skutečně vede děti k osvojování kompetencí a k jejich postupnému zdokonalování. (RVP PV, 2018, s. 9).

#### 1.5 Náplň práce učitelů mateřských škol

Mezi základní povinnosti učitelů mateřských škol patří například analýza věkové a individuální potřeby dětí a v rozsahu těchto potřeb zajišťování profesionální péče o děti, jejich výchovu i vzdělávání, realizace individuální i skupinové vzdělávací činnosti směřující k rozvoji dětí a rozšiřování jejich kompetencí. Dále je také povinností učitele vést vzdělávání tak, aby se děti cítily v pohodě po stránce fyzické, psychické

i sociální, a aby se děti seznamovaly se vším, co je pro jejich život a každodenní činnosti důležité (RVP PV, 2018, s. 45-46). RVP PV (2018, s. 45-46) také přesně stanovuje, za co učitel mateřské školy odpovídá, jaké vykonává odborné činnosti, jak vede vzdělávání a jaký má mít vztah k rodičům dětí účastnících se předškolního vzdělávání.

## **1.6 Organizace a organizační formy předškolního vzdělávání**

Organizaci předškolního vzdělávání formuluje zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v ustanovení § 34. Uvádí, že předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Dále například stanovuje, že dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok, a že od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je jeho předškolní vzdělávání povinné (Zákon č. 561/2004 Sb, § 34). Svobodová v knize Vzdělávání v mateřské škole: Školní a třídní vzdělávací program (2010, s. 85) sděluje, že organizační formy vzdělávání v mateřských školách se zásadně liší od organizačních forem vzdělávání na základních školách. Na základních školách je vyučování obvykle rozděleno do vyučovacích celků, jimiž mohou být vyučovací hodiny či jiné časové jednotky, ve kterých je realizováno vyučování. Vzdělávání dítěte v mateřské škole nelze vnímat či rozlišovat dle základních forem vyučování, jako jsou vyučování individuální, skupinové či projektové. „Celý pobyt dítěte v mateřské škole by měl být komplexním vzdělávacím působením, ve kterém učitelka stále cílevědomě působí na dítě a rozvíjí jeho individuální potenciality.“ (Svobodová, 2010, s. 85).

## **2 Zajištění BOZP ve školství se zaměřením na předškolní vzdělávání**

### **2.1 Vymezení základních pojmů v oblasti BOZP**

Pojmy spadající do problematiky oblasti BOZP definuje Neugebauer v knize Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je



současná BOZP (2010, s. 12-13).

## **BOZP**

Zkratkou BOZP rozumíme „Bezpečnost a ochrana zdraví při práci.“ Neugebauer ji v této knize (2010, s. 12) definuje jako „soubor opatření, která při správné aplikaci nebo realizaci vytvoří podmínky k tomu, aby se pravděpodobnost ohrožení nebo poškození lidského zdraví snížila na minimum.“ Neugebauer dále zmiňuje, že BOZP je také mezivědní obor, který se zabývá hledáním a uplatňováním metod a prostředků, jejichž cílem je zajištění pracovního procesu člověka, a to tak, aby člověk nebyl při práci ohrožován fyzicky ani mentálně (Neugebauer, 2010, s. 12).

## **Pracoviště**

Dalším pojmem vyskytujícím se v této oblasti je pojem „Pracoviště.“ Pracoviště je dle Neugebauera jakékoliv místo v prostorách, kde se pracuje. Zaměstnanci mají během práce k tomuto místu přístup a to včetně přístupových i únikových cest (Neugebauer, 2010, s. 13).

## **Riziko**

V této oblasti se dále setkáváme s pojmem „Riziko.“ Riziko lze dle Neugebauera (2010, s. 13) chápat jako kombinaci pravděpodobnosti či četnosti výskytu specifikované nebezpečné události a jejich následků.

## **Prevence rizik**

S rizikem také souvisí pojem „Prevence rizik.“ Dle Neugebauera (2010, s. 13) se jedná o opatření, která vyplývají z právních a ostatních předpisů sloužících k zajištění BOZP. Dále tato opatření vyplývají z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl rizikům předcházet, odstraňovat je, nebo minimalizovat působení rizik, která jsou neodstranitelná.

Neugebauer ve své knize Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP (2010, s. 13-18) dále zmiňuje, že neexistuje bezpečné pracoviště, ani bezpečná práce. Vždy se jedná pouze o méně či více nebezpečné pracoviště či práci. Z tohoto důvodu tedy existují

pravidla a opatření, jejichž cílem je ochrana před negativními důsledky života v pracovním prostředí, ochrana před pracovním úrazem nebo také ochrana před nemocí z povolání. Soubor těchto pravidel a opatření nazýváme jako bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zkráceně BOZP.

Oblast BOZP je velice široký mezivědní obor. Cílem tohoto oboru je vytváření systémů pravidel, které chrání zaměstnance, případně žáky nebo studenty na odborných praxích, a také osoby samostatně výdělečně činné nebo zaměstnavatele, kteří jsou fyzickými osobami a sami také pracují, před negativními důsledky života v pracovním procesu. Současné pojetí BOZP se snaží omezit všechny negativní aspekty související s prací, včetně šikany, obtěžování, stresu, nerovného zacházení na pracovišti a tak dále. Jedná se o takzvanou „Ochranu práce“, jež je širším termínem než BOZP, neboť zahrnuje bezpečnost práce, ochranu zdraví při práci, ale také sociální ochranu při práci včetně sociální pohody. BOZP neobsahuje jen pravidla pro ochranu před vznikem pracovního úrazu či nemoci z povolání, ale i před poškozeními, která se mohou projevit až po několika letech, neboť nejsou ihned zjevná. Jedná se například o práci s počítačem, kdy k poškození zdraví může dojít až po celé řadě let. BOZP je kromě bezpečnosti práce (technická bezpečnost a tak dále) a ochranou zdraví při práci (hygiena práce, pracovní prostředí a podobně) tvořena celou řadou dalších rozsahem drobnějších, avšak neopomenutelných oblastí. Tyto oblasti tvoří takzvanou sociální ochranu (například vztahy na pracovištích nebo estetickou úpravu pracovišť). Zajišťování BOZP nemá pouze preventivní charakter, tudíž není jen ochranou před vznikem nežádoucích událostí, ale její stejně důležitou součástí je i zajištění bezpečného a následky minimalizujícího postupu v případě vzniku nežádoucích událostí, jejichž vznik nelze nikdy zcela vyloučit. Podle nového pojetí BOZP neslouží jen k ochraně zdraví zaměstnance, ale především k ochraně zaměstnavatele, a to zejména před ekonomickými následky, které vyplývají ze snížení zdraví zaměstnanců, včetně snížení jejich pracovní pohody (například snížení jejich produktivity práce). Pro zajištění BOZP ve firmě nebo společnosti je kromě znění jednotlivých právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP zásadní také systém managementu BOZP firmy nebo společnosti. Právní předpisy většinou nestanovují konkrétní požadavky (pouze minimální nebo rámcové),

ale předpokládají vyhodnocení určitých podmínek u zaměstnavatele a na jejich základě stanovení konkrétních požadavků k zajištění BOZP. Každý zaměstnavatel tedy musí vytvořit svůj vlastní systém zajištění BOZP v závislosti na konkrétních podmínkách ve firmě své nebo společnosti. Zaměstnavatel ovšem není jediným, kdo by měl mít zájem na zajištění BOZP. I v zájmu zaměstnance by měla být ochrana jeho zdraví jako součásti svého potenciálu uplatnění na trhu práce.

Dalším subjektem, který má zájem na zajištění BOZP, je stát. Ten se díky dodržování BOZP občany chrání před zvyšováním sociálních výdajů a ochraňuje také své investice právě do občanů této země (náklady na vzdělání, lékařská péče v dětství a podobně), kterou mu invalidní nebo mrtvý občan nemůže splácet. Invalidní občan naopak další prostředky státu čerpá. K ochraně svých zájmů si stát zřídil kontrolní mechanismus, kterým je Státní úřad inspekce práce pro oblast bezpečnost práce a orgány ochrany veřejného zdraví pro oblast ochrany zdraví při práci. Zároveň stát stanovil některým zaměstnavatelům povinnost zajistit si odborně způsobilou osobu k prevenci rizik. Tato osoba chrání kromě zaměstnavatele do jisté míry i zájmy státu, což mimo jiné potvrzuje i § 108 zákoníku práce.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že dnes již není správné hovořit o pravidlech BOZP v jednotlivých oborech působnosti, ale u jednotlivého konkrétního zaměstnavatele. Nelze tedy specifikovat požadavky BOZP ve školství, státní správě, zdravotnictví a tak podobně, ale pouze v konkrétní škole, na konkrétním úřadě či v konkrétní nemocnici. Požadavek, který bude muset být zjištěn v jedné škole, se tedy na další srovnatelnou školu nemusí vztahovat (Neugebauer, 2010, s. 13-18).

## **2.2 Právní rámec v oblasti BOZP ve školství**

Základním nástrojem pro řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou právní předpisy. MŠMT na svých webových stránkách sděluje, že v resortu školství jsou dvojnásobně těžší stanovené povinnosti v oblasti BOZP než v jiných odvětvích, protože se ve školách kromě zaměstnanců pohybuje hlavní objekt vzdělávacího procesu – děti a žáci. Školy zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a výchově, při poskytování

školských služeb a při činnostech přímo souvisejících se vzděláváním (§ 29 školského zákona). K zabezpečení toho úkolu škola přijímá opatření k prevenci rizik, a to na základě vyhledávání, posuzování a zhodnocování rizik spojených s činnostmi a prostředím školy (§ 101, § 102 zákoníku práce). Při stanovení konkrétních opatření bere škola v úvahu především možné ohrožení žáků při vzdělávání v jednotlivých předmětech a také při přesunech žáků v rámci školního vzdělávání, jimiž mohou být například účasti žáků na různých akcích pořádaných školou. Zároveň školy přihlíží k věku žáků, k jejich fyzické a duševní vyspělosti, k jejich schopnostem a také k jejich zdravotnímu stavu (MŠMT ČR, 2020c).

Vychodilová (2018, s. 15) ve své diplomové práci BOZP v prostředí základní školy uvádí, že problematiku BOZP lze ve školách vymezit do dvou rovin, přičemž první rovina je zaměřena na zaměstnance školy a druhá na žáky. Tyto dvě kategorie je třeba důsledně rozlišovat, jelikož na zaměstnance školy se vztahují pracovní právní předpisy a na žáky předpisy školské (Vychodilová, 2018, s. 15). Všechny tyto předpisy, tedy školské i pracovní právní, vycházejí z ústavní zásady obsažené ve Čl. 4 bodu 1 Listiny základních práv a svobod, která říká, že „Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.“ (Česká národní rada, 1992, čl. 4).

MŠMT dále informuje o tom, že rámcové vzdělávací programy stanovují kromě konkrétních cílů, délek, forem a povinných obsahů vzdělávání i podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví (§ 4 školského zákona). Povinností zaměstnavatele (ředitele školy) je zajistit zaměstnancům školy školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP při práci. Tyto předpisy doplňují jejich odborné předpoklady týkající se pedagogické činnosti a vztahují se k rizikům, s nimiž mohou zaměstnanci přijít do styku. Jsou jimi především předpisy týkající se ochrany života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické nebo například předpisy technické a stavební, upravují-li otázky týkající se ochrany života a zdraví (§ 349 odst. 1 zákoníku práce).

Neugebauer v knize Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP (2010, s. 31) podotknul, že v oblasti BOZP existuje celá řada právních předpisů (více než 80) a několik set ostatních

předpisů (Neugebauer, 2010, s. 31). Považuji však za vhodné v této práci uvést pouze ty nejdůležitější. Jsou jimi především Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce a Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Vychodilová (2018, s. 15) ve své diplomové práci BOZP v prostředí základní školy zmiňuje, že velice důležité jsou v této oblasti i metodické materiály MŠMT.

### **2.2.1 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce**

Tento dokument je stěžejní v souvislosti s výkonem povolání. Upravuje vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je v tomto předpise zakotvena v části páté (§ 101 - § 108). Zákoník práce mimo jiné udává, že „zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce“ (§ 101 zákoníku práce). Podle tohoto dokumentu je škola povinna vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací BOZP, a také přijímat opatření k předcházení rizikům (§ 102 zákoníku práce).

### **2.2.2 Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)**

Právní úprava BOZP ve školách je zakořeněná v § 29 tohoto zákona. Tento dokument stanovuje podmínky, za nichž by se výchova a vzdělávání mělo uskutečňovat. Je zde například uvedeno, že školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny vytvářet podmínky pro zdravý vývoj dětí, žáků a studentů a také jsou povinny přihlížet k jejich základním fyziologickým potřebám. § 29 tohoto zákona dále udává, že školy a školská zařízení jsou povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a jsou povinny poskytovat žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Odstavec 3 § 29 školského zákona také zmiňuje, že školy a školská zařízení jsou povinny vést evidenci úrazů dětí, žáků a studentů.

Zvelebilová (2014, s. 12) ve své bakalářské práci s názvem Bezpečnost a ochrana zdraví na úseku školství se zaměřením na školy mateřské píše, že pedagogové v mateřských školách cíleně seznamují děti s problematikou BOZ v průběhu výchovně vzdělávacích činností, a to na základě školního vzdělávacího programu (Zvelebilová, 2014, s. 12).

### **2.3 Bezpečné pracovní prostředí, prevence rizik**

Romaněnko a Skácelík v knize BOZP a PO v příkladech školské praxe (2018, s. 161) sdělují, že zaměstnavatel je podle zákoníku práce povinen zajistit BOZP s ohledem na rizika možného ohrožení života a zdraví, která se týkají výkonu práce. Zaměstnavatel má povinnost vytvářet bezpečné pracovní podmínky a bezpečné pracovní prostředí, a to zejména vhodnou organizací práce. Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP a také z opatření zaměstnavatele, jejichž cílem je předcházet rizikům, odstraňovat je, nebo minimalizovat působení již neodstranitelných rizik.

Zaměstnavatel je tedy povinen soustavně vyhledávat a hodnotit rizika a poté přijímat opatření k jejich odstranění. Dále je povinen pravidelně kontrolovat úroveň BOZP (Romaněnko & Skácelík, 2018, s. 161). Zákoník práce v § 102 odstavci 4 uvádí, že pokud není možné rizika odstranit, zaměstnavatel je povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby bylo minimalizováno ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců. Přijatá opatření jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele, a to na všech stupních řízení. Podle tohoto předpisu je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci o vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních (§ 102 zákoníku práce).

### **2.4 Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí**

Požadavky na pracoviště vyplývají ze zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci). Podle

§ 2 tohoto zákona je zaměstnavatel povinen zajistit, aby pracoviště byla prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům na pracovní prostředí a pracoviště. Tento předpis dále specifikuje požadavky na pracoviště a pracovní prostředí a jejich zajištění zaměstnavatelem, a to tak, že:

- prostory určené pro práci, schodiště, chodby a jiné komunikace by měly mít stanovené rozměry a povrch a měly by být vybaveny pro činnosti zde vykonávané
- pracoviště by měla být osvětlena, pokud možno denním světlem, měla by mít stanovené mikroklimatické podmínky, zejména pokud jde o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou
- prostory pro osobní hygienu, odkládání osobních věcí, převlekání, odpočinek a stravování zaměstnanců by měly mít stanovené rozměry, provedení a vybavení
- únikové cesty, východy a dopravní komunikace k nim by měly být stále volné, a to včetně přístupových cest
- ve všech těchto výše zmíněných prostorách by měla být zajištěna pravidelná údržba, úklid a čištění
- pracoviště by měla být vybavena v rozsahu dohodnutém s příslušným poskytovatelem pracovnělékařských služeb prostředky pro poskytnutí první pomoci a také vybavena prostředky pro přivolání poskytovatele zdravotnické záchranné služby (§ 2 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci).

Romaněnko a Skácelík v knize BOZP a PO v příkladech školské praxe (2018, s. 205-236) nabízejí výčet jednotlivých předpisů, které se vztahují k této problematice. Jsou jimi například:

- Nařízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů,
- Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory

a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých,

- Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích stavby (§ 7 této vyhlášky stanovuje podmínky na oplocení pozemku, § 22 a 23 stanovuje požadavky na schodiště),
- Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí,
- Příloha k nařízení vlády č. 101/2005 Sb. - další podrobnější požadavky na pracoviště a pracovní prostředí (v této příloze a v příslušných technických normách jsou uvedeny informace, jako například přesná šířka schodišťového stupně, požadavky na zábradlí, dveře a tak podobně),
- Nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky (Romaněnko & Skácelík, 2018, s. 205-236).

## 2.5 Požární ochrana

Neugebauer v knize *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce* neboli o čem je současná BOZP (2010, s. 199) zmiňuje, že požární ochrana se prolíná do bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Jedná se především o evakuaci osob (evakuační plán, výtahy a evakuační cesty) a o bezpečný provoz technických a technologických zařízení (rozvody plynů, výtahů, revize elektrických zařízení a tak dále).

MŠMT na svých webových stránkách uvádí, že školy a školská zařízení, která jsou zřizována MŠMT a organizace, které MŠMT nepřevádí na kraje, zabezpečují plnění povinností v oblasti požární ochrany vyplývající ze zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a z vyhlášky Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). MŠMT dále zmiňuje, že vzhledem k tomu, že školy a školská zařízení přejímají odpovědnost i za žáky a jimi případně způsobené škody, je nutné věnovat v oblasti požární ochrany zvýšenou pozornost zejména při školení zaměstnanců i žáků a při kontrole dodržování



protipožárních předpisů. Mezi povinnosti ředitelů škol na úseku požární ochrany patří například zpracovat požární evakuační plán, zpracovat požární poplachové směrnice, vést evidenci o prostředcích požární ochrany, vést evidenci o požárech, nebo kontrolovat průchodnost nástupních, únikových cest a východů (MŠMT ČR, 2020d).

## **2.6 Školení zaměstnanců**

Romaněnko & Skácelík v knize BOZP a PO v příkladech školské praxe (2018, s. 285 - 363) píše, že ředitel školy je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP při práci. V minulosti bylo zvykem, že školení zaměstnanců BOZP probíhalo pravidelně každý rok v přípravném týdnu. Podle § 103 zákoníku práce je ředitel školy povinen určit obsah i četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP. Dále je povinen určit způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedených školeních.

Doporučená doba školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je jednou za dva roky. Je tedy vhodné spojit školení BOZP a PO, které se taktéž provádí jednou za dva roky. Školení zaměstnanců v oblasti PO se provádí při nástupu do zaměstnání a při každé změně pracovního zařazení nebo pracoviště. Tudíž každý zaměstnanec, který nastoupil do zaměstnání, musí být před zahájením práce proškolen.

Školení může provádět buď odborně způsobilá osoba v požární ochraně, technik požární ochrany nebo preventista požární ochrany. Tohoto školení se musí zúčastnit všichni zaměstnanci, kteří jsou v pracovněprávním vztahu nebo v obdobném pracovněprávním vztahu, tedy na dohodu o provedení práce nebo na dohodu o pracovní činnosti. Pokud jsou na pracovišti osoby, které se zde zdržují pouze příležitostně, nebo které přicházejí do styku s činnostmi mateřské školy, je pro ně zabezpečeno školení v nezbytném rozsahu, který je stanoven v dokumentaci požární ochrany (Romaněnko & Skácelík, 2018, s. 285 – 363).

## **2.7 Povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP**

Povinnosti ředitele školy v oblasti BOZP jsou zakotveny v § 103

zákoníku práce. Jedná se zejména o tyto povinnosti:

- ředitel školy nesmí připustit, aby zaměstnanec školy vykonával práci, jejíž náročnost by neodpovídala jeho zdravotní způsobilosti a jeho schopnostem
- ředitel školy je povinen sdělit zaměstnancům školy, u kterého poskytovatele pracovnělékařských služeb jim budou poskytnuty pracovnělékařské služby
- zajistit zaměstnancům vstupní a poté pravidelné školení v oblasti BOZP a PO
- umožnit zaměstnancům nahlížet do evidence, která je o nich vedena v souvislosti se zajišťováním BOZP
- zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci a těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí nebo zaměstnankyním – matkám do konce devátého měsíce po porodu poskytnout na pracovišti prostory pro jejich odpočinek (§ 103 zákoníku práce).

Dalšími důležitými dokumenty, kterými je ředitel mateřské školy povinen se řídit, jsou například: Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání nebo Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

## **2.8 Práva a povinnosti zaměstnanců v oblasti BOZP**

Práva a povinnosti zaměstnanců v této oblasti jsou podrobně popsány v § 106 a v § 301 zákoníku práce.

### **Práva zaměstnanců v oblasti BOZP**

Do práv zaměstnanců v této oblasti patří zejména:

- právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- právo na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením, tyto informace musí být pro

zaměstnanec srozumitelná

- právo odmítnout výkon práce, o níž má zaměstnanec důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho zdraví nebo život, popřípadě zdraví nebo život jiných fyzických osob (v takovém případě se tedy nejedná o nesplnění pracovní povinnosti zaměstnanec)
- právo podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí

## **Povinnosti zaměstnanců v oblasti BOZP**

Povinnostmi zaměstnanců v oblasti BOZP jsou například:

- dbát o svou bezpečnost, o své zdraví a o bezpečnost a zdraví jiných fyzických osob
- účast na školeních zajišťovaných ředitelem školy zaměřených na oblast BOZP, včetně ověření svých znalostí
- podrobení se pracovnělékařským prohlídkám a vyšetřením
- dodržování právních a ostatních předpisů a pokynů zaměstnavatele k zajištění BOZP, s nimiž byl zaměstnanec seznámen
- řízení se zásadami bezpečného chování na pracovišti
- dodržování stanovených pracovních postupů
- používání osobních ochranných pracovních prostředků
- zákaz požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek (§ 106 a § 301 zákoníku práce).

## **2.9 Kontroly BOZP v mateřských školách**

Neugebauer v knize *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce* neboli o čem je současná BOZP (2010, s. 183 - 197) píše, že na základě ustanovení § 102 odstavce 3 zákoníku práce je zaměstnavatel povinen vykonávat kontroly BOZP. Kontroly zaměstnavatele by měly být zaměřeny zejména na stav pracovních a výrobních prostředků, vybavení pracovišť a na úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek. Přijímání takových

opatření, díky kterým by docházelo ke snižování míry rizika, by mělo být cílem provádění této kontrolní činnosti. Vedoucí zaměstnanci by tedy měli provádět na jednotlivých pracovištích kontrolní činnost dodržování požadavků BOZP. Každá firma by měla mít vytvořený systém, podle kterého bude ve firmě prováděna interní kontrolní činnost k zajištění BOZP. Součástí tohoto systému by kromě kontrol prováděných vedoucími pracovníky měly být i kontroly prováděné odborně způsobilou osobou k prevenci rizik. Kontrola provádění a zajišťování požadavků BOZP stanovených právními předpisy, včetně požadavků na zajištění BOZP, které si stanovil zaměstnavatel sám, je prováděna několika subjekty - orgány inspekce práce, orgány ochrany veřejného zdraví a odborové orgány.

Orgánem inspekce práce je Státní úřad inspekce práce a jeho oblastní inspektoráty práce. Státní úřad inspekce práce se sídlem v Opavě byl zřízen zákonem č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů. Jeden oblastní inspektorát práce je zřízen většinou vždy pro dva kraje. Oblastní inspektoráty práce nahradily inspektoráty bezpečnosti práce. Pro Olomoucký kraj je zřízen Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě. Konzultační místa jsou v Přerově, Šumperku, Jeseníku, Bruntále, Frýdku-Místku, Karviné, Novém Jičíně a Opavě. Státní úřad inspekce práce i oblastní inspektoráty kontrolují při provádění kontrolní činnosti dodržování povinností, které vyplývají z právních předpisů. Kontrolují například práva a povinnosti v pracovněprávních vztazích, předpisy o pracovní době nebo předpisy o bezpečnosti práce včetně bezpečnosti provozu technických zařízení. Tato práva kontrol úřadu a oblastních inspektorátů práce vyplývají z § 3 zákona 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů.

Oblast ochrany zdraví při práci (výkon rizikové práce, kategorizace prací, zajištění závodní preventivní péče a podobně) kontrolují orgány ochrany veřejného zdraví, nejčastěji krajské hygienické stanice. Zákonem, který upravuje problematiku veřejného zdraví, je zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Odborové organizace dbají dle § 321 zákoníku práce o dodržování povinností zákoníku práce a dalších právních předpisů týkajících se BOZP. Mají dle § 322 zákoníku práce právo vykonávat kontrolu nad stavem BOZP

u jednotlivých zaměstnavatelů. K zaměstnavateli může přijít na kontrolu nejen zástupce organizace, jež působí v jeho firmě, ale také pověřený zástupce - odborový inspektor BOZP. Je však zcela běžné, že odborový inspektor svou návštěvu nahlásí předem, takže zaměstnavatel se na ni může náležitě připravit (Neugebauer, 2010, s. 183 – 197).

### **3 Ochrana zdraví učitelů při práci v mateřských školách**

#### **3.1 Nemoci dětí a jejich vliv na zdraví učitelů**

Pro korektní zpracování této podkapitoly jsem se rozhodla, že téma nemoci dětí a jejich vliv na zdraví učitelů v mateřských školách zkonzultuji s MUDr. Janem Divišem, praktickým lékařem pro dospělé působícím v centru zdravotních služeb Přáslavice pod Armádou České republiky. Po konzultaci s MUDr. Janem Divišem považuji za důležité zmínit, že zdravého člověka, který absolvoval povinné očkování, nemá dítě, byť i například nenačkované, jak jinak ohrozit, než jeho ostatní kontakty v práci i mimo ni. Zásadní rozdíl však nastává ve chvíli, kdy se do kontaktu s nemocným dítětem dostane těhotná žena. V tomto případě, a to zejména u nemocí, jako jsou toxoplazmóza, plané neštovice, zarděnky, lidský cytomegalovirus, spalničky a virová hepatitida typu B, může dojít k poškození plodu. V mateřských školách se mezi dětmi v kolektivech dále kromě závažnějších onemocnění šíří také běžná respirační onemocnění, chřipkovité viry, střevní infekce a parazitární infekce, jimiž jsou například roupy nebo vši, které ale nejsou pro zdraví dospělého člověka nikterak nebezpečné. Důležité je však zmínit, že nemocného učitele s poškozenou imunitou by neměl lékař v žádném případě k výkonu tohoto povolání pustit.

Gregora ve své knize Očkování a infekční nemoci dětí (2005, s. 59 – 63) popisuje infekční nemoci, které mohou být nebezpečné právě pro těhotné ženy a jejich plod nebo novorozence.

#### **Toxoplazmóza**

Jedná se o parazitární onemocnění, jehož zdrojem nákazy mohou být kočky a kočkovité šelmy, v jejichž těle parazit žije. Přechodným hostitelem

však mohou být i hospodářská zvířata nebo člověk. Onemocní-li touto nemocí těhotná žena, a to především v prvním trimestru těhotenství, může dojít k potracení nebo narození mrtvého plodu. U přeživšího novorozence bývá velice těžce postižen zrak a mozek.

### **Plané neštovice**

U tohoto virového onemocnění záleží na tom, v kterém období těhotenství žena onemocní. K poškození plodu může dojít v prvních třech měsících těhotenství, později už je riziko pro plod velmi malé. Větší nebezpečí však může nastat ve chvíli, kdy planými neštovicemi onemocní matka v posledních pěti dnech před porodem nebo v prvních dvou dnech po porodu. V tomto případě by se ještě nestačily přenést protilátky proti neštovicím, které se tvoří v těle matky na plod nebo na novorozence a novorozenci mohou neštovice poškodit nejen kůži, ale také mozek a vnitřní orgány.

### **Zarděnky**

Zarděnky se také řadí mezi virová onemocnění a jsou v našich životních podmínkách relativně vzácné, jelikož se proti nim děti očkují. Riziko poškození plodu vzniká tehdy, pokud zarděnkami onemocní těhotná žena, která proti nim nebyla očkována a která je doposud neprodělala. Nejkritičtějším obdobím je období prvních třech měsíců těhotenství. Pokud v tomto období žena zarděnkami onemocní, může dojít k poškození plodu a novorozence, které se projeví vrozenými vadami, poškozením zraku, hluchotou nebo onemocněním mozku a vnitřních orgánů. Poškození plodu a novorozence je zásadním důvodem plošného očkování, které je účinnou prevencí před komplikacemi, které zarděnky způsobují.

### **Lidský cytomegalovirus**

Tento virus patří do skupiny takzvaných herpetických virů a u dospělých lidí vede k onemocnění spojenému se zduřením krčních uzlin, které bývá velmi podobné infekční mononukleóze. U těhotné ženy se infekce může šířit placentou na plod a ten poškodit obdobně jako u toxoplazmózy. Bývá zasažen mozek, oči a je postižen psychický vývoj dítěte. Může dojít

i k úmrtí plodu.

### **Spalničky**

Spalničky jsou rozšířené po celém světě. Jedná se o nakažlivé, virové onemocnění spojené s vyrážkou. Při onemocnění nenačkované těhotné ženy může dojít k poškození plodu, jeho odumření nebo také k předčasnému porodu. Onemocnění v prvním trimestru těhotenství způsobuje větší výskyt vrozených vad.

### **Virová hepatitida typu B**

Zdrojem nákazy tohoto virového onemocnění je pro plod nebo novorozence matka, která je nosičkou viru. Až třetina těhotenství, kdy jsou matky nakažené onemocněním virové hepatitidy typu B, končí předčasným porodem, a to zejména v případech, onemocní-li matky v posledních třech měsících před předpokládaným termínem porodu. Dítě se v takovém případě může narodit s jaterním onemocněním. V České republice jsou těhotné ženy během těhotenství vyšetřovány k odhalení případné infekce tímto virem. Novorozенец, jehož matce byl prokázán virový zánět jater, se ihned po porodu léčí a očkuje proti původci této nemoci (Gregora, 2005, s. 59 – 63).

V České republice jsou děti z výše uvedených nemocí očkovány v rámci povinného očkování proti spalničkám, zarděnkám a virové hepatitidě typu B. V mateřských školách by tedy z řad zaměstnanců měly být na pozoru hlavně ženy, jež se ve své životní fázi nachází v plodném věku a mohly by být těhotné.

## **3.2 Povinné očkování dětí**

Státní zdravotní ústav na svých webových stránkách uvádí, že pravidelné očkování se v České republice provádí podle vyhlášky č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů a podle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti

infekčním nemocem stanovuje, že pravidelné očkování dětí se v České republice provádí proti tuberkulóze, avšak pouze u rizikových dětí s indikací, dále proti záškrtu, tetanu, dávivému (černému) kašli, invazivnímu onemocnění vyvolanému původcem *Haemophilus influenzae b*, přenosné dětské obrně, virové hepatitidě B, spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Tato očkování patří do takzvaných povinných očkování hrazených zdravotními pojišťovnami. Mezi nepovinná hrazená očkování se řadí očkování proti meningokoku a pneumokoku. Státní zdravotní ústav má na svých webových stránkách zavěšený očkovací kalendář pro děti podle České vakcinologické společnosti, platný od 1.5.2020, ve kterém je podrobně popsáno, ve kterém věku dítěte probíhají jednotlivá očkování proti výše uvedeným nemocem.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v § 50 uvádí, že poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině, podnikající fyzická osoba, jež provozuje v provozovně živnost, v jejíž náplni je péče o děti do 3 let věku nebo výchova dětí nad 3 roky věku v předškolních zařízeních, právnická osoba nebo mateřská škola a zařízení, do nichž je docházka povinná „mohou přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro kontraindikaci. Doklad o provedení pravidelného očkování nebo doklad o tom, že je dítě proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro kontraindikaci, vydá poskytovatel zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost na žádost zákonného zástupce dítěte, pěstouna nebo fyzické osoby, které bylo dítě soudem svěřeno do osobní péče.“

### **3.3 Dopady pandemie Covid-19 na předškolní vzdělávání**

MŠMT ČR má svých webových stránkách uvedeny informace k opatřením ke koronaviru, které byly platné do 30. června 2020. Jsou jimi především:

- provoz mateřských škol vláda v době pandemie Covid-19 nezakázala
- je na řediteli konkrétní mateřské školy, aby s přihlédnutím k určitým okolnostem vyhodnotil, zda jsou dány relevantní důvody pro



přerušení provozu mateřské školy a aby rozhodl, kdy obnoví provoz mateřské školy

- MŠMT ČR vydalo manuál k provozu mateřských škol stanovující opatření proti nákaze koronavirem Covid-19, která je nutno při provozu mateřských škol dodržovat (MŠMT ČR, 2020e)

Nově však lze nalézt aktuální informace ke školství a koronaviru na webové stránce [koronavirus.edu.cz](http://koronavirus.edu.cz), kterou MŠMT ČR pro tyto účely zřídilo. Tento web provozuje a spravuje MŠMT a Národní pedagogický institut České republiky. MŠMT ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví vydalo doplnění manuálu k provozu škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem k nákaze Covid-19.

Je zde uvedeno (2020, s. 7), že mateřské školy mají povinnost poskytovat vzdělávání distanční formou dětem, pro které je předškolní vzdělávání povinné, a to za předpokladu, že chybí většina dětí třídy, která je organizována výhradně pro tyto děti. Anebo také za předpokladu, že chybí většina dětí z celé mateřské školy nebo z celého odloučeného pracoviště. Prezenční výuka dotčených dětí přechází na výuku distanční formou. Ostatní děti, kterých se zákaz nikterak nedotýká, pokračují v prezenčním vzdělávání. (MŠMT ČR & Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020, s. 7). World Health Organization (WHO) na svých webových stránkách v překladu do českého jazyka uvádí, že je potřeba v dohledné budoucnosti i nadále nosit roušky a respirátory a fyzicky se distancovat a vyhýbat davům. Dále uvádí, že bezpečné a účinné vakcíny proti této nákaze jsou zlomovým bodem, ale i přesto, že budeme naočkovaní, to neznamená, že vystavíme sebe i ostatní riziku, a to zejména proto, že stále není jasné, do jaké míry mohou vakcíny chránit nejen před nemocí, ale také před samotnou infekcí a jejím přenosem (WHO, 2021).

## **4 Provedení výzkumu v mateřských školách**

### **4.1 Cíl výzkumu**

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit a následně popsat, jaké jsou zkušenosti ředitelů mateřských škol se zajišťováním péče o zdraví svých

zaměstnanců. Tento cíl jsem si rozdělila na pět dílčích cílů, které jsem rovněž použila jako osnovu pro polostrukturované rozhovory s respondenty.

Prvním dílčím cílem je zjistit, jaké jsou zkušenosti ředitelů mateřských škol v oblasti BOZP. Druhým dílčím cílem je odhalit, co ředitelé mateřských škol dělají pro ochranu zdraví svých zaměstnanců nad rámec stanovených nařízení. Třetím dílčím cílem je prozkoumat, jaké mají ředitelé mateřských škol zkušenosti s nemocemi dětí a jaký byl postup řešení v případě výskytu nějaké neobvyklé nemoci. Čtvrtým dílčím cílem je zjistit, jaké zkušenosti mají ředitelé mateřských škol s očkovaním dětí a jak řeší případné přijetí nenačkovaného dítěte. A pátým dílčím cílem je odhalit, jaká je praxe ředitelů mateřských škol se situací Covid-19.

## **4.2 Použité metody**

### **4.2.1 Kvalitativní výzkum**

Strauss a Corbinová v knize *Základy kvalitativního výzkumu* (1999, s.10) píší, že pod pojmem kvalitativní výzkum si lze představit jakýkoli výzkum, ve kterém se nevyužívají statistické procedury nebo jiné způsoby kvantifikace k dosažení výsledků výzkumu. Kvalitativním výzkumem může být například výzkum týkající se života lidí, jejich chování, příběhů, ale také chodů organizací, vzájemných vztahů nebo společenských hnutí.

Strauss a Corbinová (1999, s. 13) dále uvádějí, že kvalitativní výzkum obsahuje tři hlavní složky. První složkou jsou údaje. Nejobvyklejšími zdroji údajů v kvalitativním výzkumu jsou rozhovory a pozorování. Druhou složkou v kvalitativním výzkumu jsou různé analytické a interpretační postupy, díky nimž docházíme k závěrům výzkumů. V těchto postupech jsou obsaženy techniky konceptualizace údajů. Třetí složkou kvalitativních výzkumů jsou písemné a ústní výzkumné zprávy (Strauss & Corbinová, 1999, s. 13).

Hendl ve své knize *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace* (2005, s. 50) poukazuje na to, že práce kvalitativního výzkumníka by se dala přirovnat k činnosti detektiva. Kvalitativní výzkumník se seznamuje s novými lidmi a pracuje přímo v terénu. V kvalitativním výzkumu sběr dat a jejich následná analýza probíhají v delším časovém intervalu. Sběr dat

a jejich analýza probíhají současně, výzkumník tedy sbírá data, provádí jejich analýzu a na základě výsledků se rozhoduje, která data potřebuje. Poté začne znovu se sběrem dat a jejich analýzou. V průběhu těchto cyklů výzkumník své domněnky a závěry přezkoumává (Hendl, 2005, s. 50).

#### **4.2.2 Metoda záměrného (účelového) výběru výzkumného vzorku**

Miovský v knize Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu (2006, s. 135) uvádí, že metoda záměrného výběru výzkumného vzorku je vůbec nejrozšířenější metodou výběru vzorku, s jakou se v kvalitativních výzkumech setkáváme. Za záměrný výběr výzkumného vzorku považujeme takový postup, ve kterém cíleně vyhledáváme účastníky podle jejich určitých vlastností. Právě podle vybrané vlastnosti nebo stavu určíme kritéria výběru. Znamená to tedy, že na základě stanovených kritérií účelně vyhledáváme pouze ty jedince, kteří tato kritéria splňují. Současně je také důležité, aby byli ochotni se do výzkumu zapojit. V rámci této metody existuje několik různých strategií (Miovský, 2006, s. 135).

Pro účely této práce jsem však zvolila prostý záměrný (účelový) výběr, který Miovský (2006, s. 136) popisuje jako nejjednodušší variantu metody záměrného výběru. Prostý záměrný výběr spočívá v tom, že mezi potenciálními účastníky výzkumu (rozumíme mezi účastníky splňujícími určité kritérium nebo soubor kritérií) vybíráme toho, který je pro účast ve výzkumu vhodný a který současně s touto účastí souhlasí. Tento výběr probíhá bez uplatnění dalších specifických metod či strategií. Prostý záměrný výběr uplatňujeme zejména v případech, ve kterých se nejedná o příliš velký potřebný výběrový soubor a osoby, které patří do základního souboru, jsou poměrně snadno dostupné (Miovský, 2006, s. 136).

V rámci výzkumu jsem vybrala tři respondentky, které splňují stejné kritérium, a to působení v mateřských školách na pozicích ředitelek. Respondentky jsem oslovila telefonickým kontaktem s žádostí, zda by byly ochotné poskytnout mi anonymní rozhovor pro účely mé bakalářské práce. Všechny ochotně souhlasily.

#### 4.2.3 Polostrukturované rozhovory s ředitelkami mateřských škol

Metodou, pomocí které jsem získávala potřebná data pro výzkum, byly polostrukturované rozhovory. Hlavním důvodem výběru této metody byla skutečnost, že otázky v rámci rozhovoru nejsou striktně dané a že je zde možnost volného dotazování. Miovský (2006, s. 159 - 161) označuje polostrukturované rozhovory jako zřejmě vůbec nejrozšířenější podobu metody rozhovoru. Při polostrukturovaném rozhovoru si vytvoříme určité schéma, které specifikuje okruhy otázek, na které se během rozhovoru budeme účastníků ptát. V průběhu rozhovoru je možné dle potřeby zaměřovat pořadí okruhů otázek. Při polostrukturovaném rozhovoru je vhodné využít následné doptávání se, jak danou věc účastník myslí. To znamená, že můžeme účastníka požádat o upřesnění a vysvětlení odpovědi. Můžeme tedy klást různé doplňující otázky a ověřit si tak, že jsme odpověď pochopili správně. Dané téma tedy rozebíráme do hloubky, do jaké je to vzhledem k cílům a definovaným výzkumným otázkám užitečné.

Výhodou polostrukturovaných rozhovorů je, že pomocí nich můžeme dosáhnout větší přesnosti a výtěžnosti než při klasickém plně strukturovaném rozhovoru. Možnost kombinovat prvky nestrukturovaného a plně strukturovaného rozhovoru činí z polostrukturovaných rozhovorů téměř ideální výzkumné nástroje, jejichž aplikace je vhodná u většiny výzkumných plánů v rámci kvalitativního přístupu (Mioviský, 2006, s. 159 – 161).

Jak již bylo zmíněno výše, pro účely výzkumu této práce jsem si zvolila tři respondentky, se kterými jsem po telefonické domluvě uskutečnila osobní rozhovory. Z důvodu zachování anonymity budou respondentky v rámci této práce nazývány jako ředitelka bílé mateřské školy, ředitelka žluté mateřské školy a ředitelka zelené mateřské školy.

**Ředitelka bílé mateřské školy** – Mateřská škola má dvě pracoviště. V současné době je kapacita této školy v součtu 150 dětí a pracuje zde dohromady 22 zaměstnanců. Mateřská škola se nachází ve městě, ve kterém žije přibližně 3 700 obyvatel.

**Ředitelka zelené mateřské školy** – Mateřská škola má v současné chvíli kapacitu 95 dětí a pracuje zde 16 zaměstnanců. Vyskytuje se ve městě, kde žije přibližně 11 000 obyvatel.

**Ředitelka žluté mateřské školy** – Mateřská škola má 12 zaměstnanců a kapacitu 90 dětí. Nachází se v obci, ve které žije téměř 2 500 obyvatel.

Rozhovory probíhaly individuálně dle dostupných možností. Se dvěma respondentkami proběhly rozhovory v kanceláři vždy příslušné mateřské školy a s jednou respondentkou proběhl rozhovor v jedné ze tříd mateřské školy, ve které působí. Respondentky si místo, kde bude probíhat rozhovor, zvolily samy tak, aby pro ně bylo přirozené. Před rozhovory jsem kladla důraz pouze na to, aby rozhovory byly uskutečněny na místech, kde nebudeme nikým a ničím rušeni. To se podařilo. V průběhu rozhovorů panovala přirozená a přátelská atmosféra. Otázky jsem kladla tak, aby jim respondentky správně rozuměly a dávala jsem si pozor na to, abych jejich odpovědi nijak neovlivňovala. Dbala jsem na to, abych vždy položila jen jednu otázku v jeden moment. Respondentky jsem vždy nechala domluvit a poté, pokud to bylo pro účely tohoto výzkumu potřebné, jsem se doptávala na další související informace, které vedly k dosažení cíle výzkumu. Během všech těchto rozhovorů jsem se snažila o přirozený a autentický projev. Rozhovory trvaly v délce 20 – 25 minut.

Otázky výzkumu vycházely z teoretické části této práce. Primární oblastí, díky které mohou ředitelé mateřských škol pečovat o zdraví svých zaměstnanců, je oblast BOZP. V rámci BOZP je nutné dbát na pravidelná školení, která zajišťují, že zaměstnanci budou mít potřebné znalosti z této problematiky vždy aktuální. Oblasti BOZP je věnována druhá kapitola teoretické části této práce. Konkrétně podkapitola 2.6 pojednává přímo o zásadách školení BOZP zaměstnanců. Nedílnou součástí této problematiky jsou také kontroly BOZP, které prověřují, že zásady BOZP jsou opravdu dodržovány. V podkapitole 2.9 teoretické části této práce lze nalézt informace o subjektech, které jsou oprávněny tyto kontroly vykonávat. Dalšími faktory, které mohou ovlivňovat zdraví učitelů mateřských škol, jsou nemoci dětí. Pedagogičtí pracovníci v rámci své pedagogické činnosti

v mateřských školách přicházejí do velice úzkého styku s dětmi. Jejich náplní práce je, mimo jiné, učit děti základním hygienickým návykům. Nemocem dětí, které mohou ovlivnit zdraví učitelů, především tedy učitelek, jež by mohly být těhotné, je věnována podkapitola 3.1 teoretické části této práce. Aby se předcházelo výskytu nebezpečných nemocí, je v České republice zavedeno takzvané povinné očkování dětí, v rámci kterého se děti očkují proti tuberkulóze (pouze rizikové děti s indikací), dále proti záškrtu, tetanu, dávivému (černému) kašli, invazivnímu onemocnění vyvolanému původcem *Haemophilus influenzae b*, přenosné dětské obrně, virové hepatitidě B, spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Toto očkování je tedy povinné a v rámci tohoto výzkumu bylo zjišťováno, jak si vedoucí pracovníci mateřských škol ověřují, že je dítě opravdu naočkováno. Informace o problematice povinného očkování dětí poskytuje podkapitola 3.2 teoretické části této práce. Nemocí, která v aktuální době ovlivňuje zdraví nejen učitelů mateřských škol, ale i populace po celém světě, je onemocnění Covid-19. Tato nákaza beze sporu obrátila celý svět naruby a její dopady pochopitelně ovlivňují i chod vzdělávacích institucí. V podkapitole 3.3 teoretické části této práce lze nalézt informace o tom, jak pandemie Covid-19 působí na předškolní vzdělávání.

Na základě všech výše uvedených poznatků jsem tedy stanovila okruh otázek, které byly pro účely tohoto výzkumu nejdůležitější. Jejich přesné znění bylo:

- Jak často probíhá ve vaší instituci školení BOZP?
- Kdo školení BOZP provádí?
- Jakou máte zkušenost s kontrolou BOZP? Kdy a jaké kontroly jste měli?
- Co děláte pro ochranu zdraví svých zaměstnanců (učitelek) nad rámec stanovených nařízení?
- Jaké máte zkušenosti s neobvyklými nemocemi u dětí?
- Jaký byl v případě výskytu nějaké takové nemoci postup řešení?
- Jak nemoc ovlivnila zdraví vašich zaměstnanců (učitelek)?
- Jak si ověřujete, že jsou děti naočkovány?
- Jaké máte zkušenosti s přijetím nenaočkovaného dítěte?

- Z jakého důvodu nebylo dítě naočkováno?
- V ČR existuje kromě povinného hrazeného očkování ještě nepovinné hrazené očkování, v rámci kterého se děti očkují proti meningokoku a pneumokoku. Jak zjišťujete, zda je dítě naočkováno i proti těmto nemocem?
- Co se mění ve vaší instituci se situací Covid-19?
- Když jsou v rámci pandemie nějaká nová nařízení, kde, jak a s kým se můžete poradit?

#### 4.2.4 Popis metody fixace dat

Při realizaci výzkumu jsem k zaznamenávání, neboli k fixaci dat, využila audiozáznam. Miovský ho v knize *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu* (2006, s. 197 - 198) popisuje jako nejčastěji používanou metodu fixace kvalitativních dat. Nespornou výhodou audiozáznamu i videozáznamu je jejich komplexnost a autentičnost. Zvukový záznam ve fázi získávání dat poskytuje výzkumníkovi velikou podporu a pomoc. Díky nahrávání si výzkumník během rozhovoru nemusí dělat poznámky pro zaznamenávání obsahu respondentových odpovědí. Může si však dělat poznámky pro svoji potřebu v případě, že si chce zaznamenat zajímavosti vyplývající z pozorování, které audiozáznam z technických důvodů není schopen zaznamenat. Zvukový záznam navíc zachycuje i sílu hlasu, délku pomlky, různé doprovodné zvuky a podobně. Záznam metodou tužka-papír nám tyto kvality nenabízí. Na audiozáznamu je tedy všechno přesně tak, jak se to ve skutečnosti odehrálo, čímž je audiozáznam opravdu autentický. V průběhu rozhovoru se snažíme, aby nahrávací zařízení co nejméně narušovalo výzkumný kontakt s respondentem (Miovský, 2006, s. 197 – 198).

Před začátkem rozhovorů jsem každé z respondentek představila výzkum této práce a informovala jsem je o tom, že uskutečňuji rozhovory s více respondentkami a z toho důvodu potřebuji, aby byl rozhovor nahráván. Ujistila jsem je, že jejich jméno a veškerá data, která mi poskytnou, zůstanou anonymní a slouží pouze pro účely tohoto výzkumu. Každá z respondentek mi podepsala souhlas s nahráváním, který je přílohou této

práce. O vyslovený souhlas jsem je požádala i na začátku každého nahrávaného rozhovoru. Respondentky s nahráváním neměly žádný problém. Dále jsem je informovala o tom, že data budou přepsána pod anonymními názvy a po přepsání všech rozhovorů dojde ke smazání těchto nahrávek z nahrávacího zařízení. Rozhovory jsem nahrávala na svůj mobilní telefon. Jelikož jsem postupovala podle zásad Miovského, nahrávací zařízení jsem vždy umístila na méně viditelné místo, nejčastěji na boční stranu od respondenta, aby nebylo na první pohled vidět.

#### 4.2.5 Popis metody zpracování dat

Miovský (2006, s. 205 - 210) uvádí, že první důležitý krok pro provedení analýzy je převedení dat netextové povahy do povahy textové. Tento krok je nazýván jako transkripce. Jelikož při transkripci nelze zaznamenávat kvality mluveného slova, jako například sílu hlasu nebo délku pomlky, dochází zde k prvotní redukci dat. Mezi nejrozšířenější úpravy plné transkripce záznamů patří takzvaná redukce prvního řádu. Tuto techniku používáme zejména tam, kde nepracujeme s dílčími projevy mluveného slova (například s pauzami), ale pracujeme pouze s obsahem. Vynechání všech částí vět, které nesdělují žádné důležité informace pro výzkum, je nejjednodušší formou redukce prvního řádu. V tomto případě tedy vynecháváme různé zaznamenané zvuky, nebo slova tvořící pouze takzvanou slovní vatu. Text bývá po úpravě očištěn od výrazů, které by svou přítomností spíše narušovaly plynulost rozhovoru a které samy nenesou žádnou významnou informaci. Pro praktické provádění transkripce si každý výzkumník naplánuje svůj postup, který mu bude vyhovovat. V jednom z často používaných způsobů například stačí, že oddělíme každou otázku s označením tazatele vždy na nový řádek a označíme ji tučným písmem. Odpovědi poté zapisujeme opět vždy na nový řádek s označením účastníka a necháváme je napsané již běžným písmem. Poznámky zde můžeme vkládat například barevným písmem nebo kurzívou (Miovský, 2006, s. 205 - 210).

V rámci zpracování dat tohoto výzkumu jsem tedy text převedla z netextové podoby nahrané v nahrávacím zařízení do podoby textové.



K převedení textu do elektronické textové podoby jsem využila textový editor. Provedla jsem také redukci prvního řádu. Další technikou, kterou jsem během zpracování dat použila, bylo barvení textu. Miovský (2006, s. 211) zmiňuje, že díky této technice můžeme v textu barevně označovat pasáže, které se týkají jednotlivých tematických celků. Každému hlavnímu tématu přiřadíme jednu barvu a následně pročítáme text, přičemž jednotlivými barvami označujeme všechna místa, která do určitých tematických celků spadají. Takto upravený text nám usnadňuje orientaci a urychluje analýzu (Miovský, 2006, s. 211).

## **4.3 Analýza dat**

### **4.3.1 Otevřené kódování**

Strauss a Corbinová v knize *Základy kvalitativního výzkumu* (1999, s. 43 – 44) uvádějí, že otevřené kódování je způsob analýzy, při které dochází k označování a kategorizování pojmů pomocí pečlivého prostudování údajů. Během otevřeného kódování jsou údaje rozebrány na samostatné části a následně jsou porovnáním zjištěny podobnosti a rozdíly. Tato konceptualizace údajů je tedy prvním krokem analýzy. Konceptualizací máme na mysli rozbor vět nebo odstavců a následné přidělení jména každé samostatné myšlenky, události nebo případu. (Strauss & Corbinová, 1999, s. 43 - 44).

Při kódování jsem postupovala tak, že jsem si několikrát přečetla přepsaný rozhovor a v průběhu čtení jsem v textu vyhledávala témata, která jsou pro účely tohoto výzkumu podstatná. Pomocí funkce vkládání poznámek, kterou textový editor umožňuje, jsem vpisovala na okraje textu označení daného tématu. Pro každé téma, které jsem vyhodnotila jako důležité, jsem použila konkrétní kód, který měl většinou podobu slov či věty z dané části textu. Ve většině případů vycházel název kódu z obsahu konkrétní části textu.

Strauss a Corbinová (1999, s. 45) dále uvádějí, že kódy získané v první fázi otevřeného kódování je potřeba seskupit podle podobnosti. Jinak by se mohlo stát, že skončíme s tolika pojmy, že nebudeme vědět, co s nimi.

Proces, při kterém seskupujeme pojmy, které přísluší stejnému jevu, se nazývá kategorizace. Označení kategorií by mělo být abstraktnější než jména pojmů, které do této kategorie patří. Díky pojmenování kategorií je pak snazší určit, které skupiny kódů (subkategorie) spadají pod danou kategorii (Strauss & Corbinová, s.45).

V této fázi kódování jsem tedy seskupovala kódy, které byly tematicky podobné, do širších kategorií. Některé kódy se opakovaly ve více rozhovorech. Kategorie, které mi díky kódování vznikly, jsem nazvala: BOZP v MŠ, Ochrana zdraví učitelek nad rámec nařízení, Nemoci dětí, Očkování dětí a Covid-19. V rámci některých kategorií vznikly z důvodu velkého počtu tematicky podobných skupin kódů i subkategorie. Konkrétně v kategorii Nemoci dětí vznikly subkategorie Výskyt neobvyklé nemoci a Řešení neobvyklé nemoci a v kategorii Covid-19 subkategorie Omezení, Opatření a Informovanost.

#### 4.4 Výsledky analýzy dat

##### BOZP v MŠ

Odpovědi respondentek na otázku týkající se školení BOZP byly rozdílné. Ředitelka bílé mateřské školy odpověděla, že školení BOZP v jejich instituci probíhá jednou za dva roky a vedoucí pracovníci jej absolvují jednou za tři roky. Zatímco ředitelka zelené mateřské školy odpověděla, že u nich školení BOZP probíhá jednou ročně a pokud přijde nový zaměstnanec, tak ho zaškolí přímo ona. A ředitelka žluté mateřské školy sdělila, že školení BOZP v mateřské škole, ve které působí, probíhá každý rok vždy ke konci srpna.

*Ředitelka bílé mateřské školy: „BOZP školení probíhá podle harmonogramu co dva roky, vedoucí pracovníci absolvují co tři roky...“*

*Ředitelka zelené mateřské školy: „V naší instituci probíhá školení BOZP jednou za rok pro všechny zaměstnance a když mi přijde nový zaměstnanec, tak ho zaškoluji já jako ředitelka.“*

Ředitelka žluté mateřské školy: „Každý rok vlastně probíhá hned před zahájením školního roku, většinou ke konci srpna, proškolení všech zaměstnanců v oblasti BOZP a potom jednou za dva roky je požární ochrana.“

Všechny tři respondentky sdělily, že školení BOZP v jejich institucích provádí externí pracovník, kterého si každá z mateřských škol ročně platí. Každý tento externí pracovník má v dané instituci na starosti BOZP i PO. Respondentky odpovídaly, že těmito externími pracovníky jsou bezpečnostní, revizní technici, kteří zpracovávají osnovu školení, testy, aktualizují různé směrnice, školí, upozorňují na nebezpečí a podobně. Respondentky si spolupráci s nimi pochvalovaly.

Všechny tři respondentky také poznamenaly, že za dobu jejich působnosti na pozicích ředitelky mateřských škol neproběhla v jejich institucích žádná kontrola BOZP některým z kontrolních orgánů BOZP.

### **Ochrana zdraví učitelek nad rámec nařízení**

Z rozhovorů s respondentkami vyplynulo, že základní možností, jak mohou přispět k péči o zdraví svých zaměstnanců, zejména tedy učitelek, je čerpání finančních prostředků z FKSP (fondu kulturních a sociálních potřeb). Každá z respondentek však uvedla jinou zkušenost.

Ředitelka bílé mateřské školy: „Lze čerpat z fondu kulturních a sociálních potřeb, děvčata to mají samozřejmě v nabídce. Chtěli jsme toho využít, zjistili jsme si, jakým způsobem se to dá udělat, bohužel k tomu zatím teda nedošlo.“

Ředitelka zelené mateřské školy: „Abych pravdu řekla, tak nad rámec neděláme vůbec nic. Je pravda, že máme FKSP, kde bychom mohli zakupovat vitamínové preparáty, ale jelikož je to určené lékárnou, které můžeme a které nemůžeme, tak se tady všichni zaměstnanci shodli na tom, že je nechtějí. Že raději to FKSP budeme využívat třeba formou rekreací, nebo nějakým vybavením pro zaměstnance tady v mateřské škole, což jsme teď udělali. Koupili jsme si krásný kávovar. Takže raději to řešíme tímto způsobem. Co se týká nějakých plnění nad rámec, tak si to každý zaměstnanec, každá osoba, dělá tak, jak uzná za vhodné.“

Ředitelka žluté mateřské školy: „Domluvili jsme se, že z prostředků FKSP si pořídíme například zimní a jarní bundy nad rámec povinného vybavení. Protože učitelé tráví velkou část dne s dětmi venku. Ale jsou to věci označené logem školy a musejí se používat výhradně v pracovním procesu. Z FKSP může být poskytnuto samozřejmě, kdyby někdo chtěl, i očkování proti chřipce, anebo možná teď by se to rozšířilo i na nějaké jiné očkování, ale my jsme se domluvili na tom, že si v tom podzimním období, kdy je epidemie chřipek, vybereme vitamíny v hodnotě 1.000 Kč na osobu. Takhle to máme už vlastně třetí nebo čtvrtý rok.“

### **Nemoci dětí**

Z výpovědí respondentek jsem zaregistrovala, že častou nemocí, kterou musí v mateřských školách řešit, je pedikulóza, neboli zavšivení. Všechny tři respondentky uváděly časté zkušenosti s touto nemocí. Zmiňovaly také, že většinou se touto nemocí nakazí také personál mateřské školy. Děti, u kterých je potvrzen výskyt této nemoci, jsou vyloučeny z kolektivu a vracejí se až ve chvíli, kdy je zavšivení vyléčeno. Z rozhovorů dále vyplynulo, že nemoci, jako jsou chřipky, respirační choroby, virová onemocnění, střevní viry a podobně, jsou zcela běžné. Z výpovědí respondentek bylo dále zjištěno, že všechny respondentky mají zkušenost s nějakou neobvyklou nemocí u dětí.

### **Výskyt neobvyklé nemoci**

Ředitelka bílé mateřské školy: „Máme třeba jak v jedné, tak v druhé budově, dítě s diabetem. U obou dětí jsou asistentky.“

Ředitelka zelené mateřské školy: „V naší školce se objevila za moji působnost pátá a šestá nemoc, dále sedmá nemoc a potom jsme tady měli roup dětský.“

Ředitelka žluté mateřské školy: „My jsme tady měli svrab, ono to bylo jako dost těžko rozpoznatelné...“

Všech respondentek jsem se následně doptávala, jestli některá z těchto nemocí ovlivnila zdraví učitelek. Ředitelka bílé mateřské školy a ředitelka žluté mateřské školy odpověděly, že ne. Ředitelka zelené mateřské školy uvedla, že pátá, šestá a sedmá nemoc měly vliv na zdraví jedné asistentky pedagoga.

Ředitelka zelené mateřské školy: *„Pamatuji se, že při výskytu páté, šesté a sedmé nemoci bylo jedné těhotné asistentce pedagoga gynekologem doporučeno, ať jde na rizikové těhotenství.“*

### **Řešení neobvyklé nemoci**

Ředitelka bílé mateřské školy: *„Jedna je na tom lépe, ale má přístroj, na kterém ta asistentka sleduje hladinu cukru. Tady na této budově ta holčička je na tom o trošku hůř, tady dochází maminka vždycky v 11 hodin, aby jí píchla inzulín. Má asistentku přidělenou ta holčička a ta jí taky hlídá hladinu cukru podle přístroje. Má pokyny, co a jak má udělat, pokud klesne hladina, nebo pokud se zvýší. Musí jí odvažovat jídlo...“*

Ředitelka zelené mateřské školy: *„Pokud jsme teda zjistili u té páté, šesté, sedmé nemoci, že to ta nemoc opravdu je, podle příznaků, které ta nemoc má, tak jsme okamžitě volali zákonného zástupce toho dítěte. Dítě jsme izolovali zvlášť do místnosti, kde s ním byla buď uklízečka nebo školnice, nebo asistent pedagoga nebo školní asistent a vyčkali jsme až do příchodu rodiče, který už s ním zašel ke svému pediatrovi ... v případě roupu to bylo u holčičky, která se ještě neuměla sama utřít, takže paní učitelka objevila na záchodě po velké stolici ten roup, takže jsme dali holčičku do izolace, volali jsme rodiče a postup byl úplně stejný...“*

Ředitelka žluté mateřské školy: *„...když nezabírá rozhovor té učitelky, tak mluví vedení školy s tím rodičem a řekneme, že prostě chceme vyjádření lékaře o tom, že dítě je zdravé a může být do kolektivu zařazeno. A takhle jsme třeba přišli na to, že ta jedna rodina vlastně během roku dvakrát měla sorab tady, takže jsme pak musely nechat všechno vydezinfikovat a do čistírny poslat ... informovali jsme rodiče, že je tady parazitární onemocnění...“*

## Očkování dětí

Všechny respondentky tohoto výzkumu poznamenaly, že to, zda je dítě naočkováno, se řeší u zápisu do mateřské školy. Ředitelka bílé mateřské školy uvedla, že existuje takzvaný evidenční list dítěte, ve kterém přímo lékař potvrzuje, že je dítě naočkováno. Ředitelka zelené mateřské školy uvedla, že standartním postupem je také právě tento evidenční list. A ředitelka žluté mateřské školy odpověděla, že vyžadují od zákonných zástupců kopii očkovacího průkazu. Z rozhovoru ale vyplynulo, že je tomu tak pouze v tomto období pandemie Covid-19. V běžném režimu žlutá mateřská škola používá taktéž evidenční listy dětí.

*Ředitelka bílé mateřské školy: „Máme doklad, máme evidenční list dítěte a tam z druhé strany je kolonka, kde se vyjadřuje ke zdravotnímu stavu pediatr. Je tam samozřejmě to potvrzení, že dítě má vykázána všechna očkování podle očkovacího kalendáře ... prostě to očkování musí být ze zákona, kontroluje to okresní hygienická stanice, když přijde na kontrolu, tak si zkontroluje opravdu ty evidenční listy, jestli všude je vykázáno od toho pediatra, že dítě má očkování absolvováno.“*

*Ředitelka zelené mateřské školy: „Ověření o očkování u nás probíhá tak, že když u nás probíhá zápis ... v loňském roce, nevím, jak to bude probíhat letos, ale v loňském roce to bylo tak, že rodiče museli doložit potvrzení o očkování přímo u zápisu – očkovací průkaz. Jenomže v tom jsme měly takový šílený chaos, všechny ředitelky, protože nejsme lékaři, a když tam nějaká doktorka napíše nějakou tou její doktorskou hatmatilkou, tak my jsme absolutně nevěděly, o jaké očkování se jedná, jestli opravdu splňuje ten rodič nebo to dítě všechna ta očkování, která splňovat má. Takže my jsme to nakonec udělali formou tou, jako to bylo vždycky, že jsme měli zápis přímý, teda bez dětí, už v tom covidovém období, ten loňský rok a rodiče dostali evidenční listy. U zápisu byli teda zapsaní a pokud mi nedonesli evidenční list vyplněný od lékaře, že opravdu splňuje veškerá očkování to dítě, tak bylo vyškrtáno, bylo vydáno rozhodnutí o nepřijetí toho dítěte ... evidenční listy musí být, je to formou, jenomže v loňském roce díky tomu Covidu chtěli, aby vůbec zápisy nebyly formou bližší... “*

Ředitelka žluté mateřské školy: *„Tak všechny děti, kromě dětí předškolního věku od 5 let, tak všechny děti mají povinnost při vstupu do mateřské školy vlastně teďka dávat kopii očkovacího průkazu, kterou má ten ředitel ve své dokumentaci založenou někde a to je vlastně maximum asi, co my pro to můžeme dělat. Pokud by to dítě nechtělo být očkované, tak nemůže být přijato do kolektivu.“*

Všechny respondentky také uvedly, že děti předškolního věku, tedy děti od 5 do 6 let věku, nemusí být naočkované.

Ředitelka bílé mateřské školy uvedla, že jedno dítě předškolního věku, které není naočkované, ve svém kolektivu dětí má.

Ředitelka bílé mateřské školy: *„Jedno takové dítě tady máme. Přišlo na poslední předškolní rok a je to teda znát. Je tak zralé na odklad školní docházky. Není zvyklé na kolektiv, sociální stránka je opravdu špatná, alespoň tak to vidíme my...“*

Ředitelka zelené mateřské školy uvedla, že jedno dítě, které nebylo naočkované z důvodu kontraindikací, se do jejich mateřské školy hlásilo. Rodina se nakonec odstěhovala, takže to ředitelka dále nemusela řešit.

Ředitelka zelené mateřské školy: *„Nenaočkované dítě tady neměli jsme, nebo za moji působnost za ty 4 roky, nepřišlo ani jedno. Hlásilo se jedno dítě k nám do školky s tím, že maminka nesouhlasila, nebo nesouhlasila, nechtěla očkovat dítě, protože mělo kontraindikace na očkování, takže to opravdu kdyby k nám přišlo, já to dítě musím vzít, protože tam je ta výjimka dána, že pokud dítě splňuje tady toto, že má kontraindikace na to očkování, tak ho musím vzít. Ale nakonec maminka se stěhovali někam úplně jinam, takže asi to řešila v té jiné školce.“*

Ředitelka žluté mateřské školy uvedla, že zkušenost s přijetím nenaočkovaného dítěte nemá.

Všechny respondentky také sdělily, že není jejich povinností sledovat nepovinné očkování u dětí. Tudíž to, zda je dítě naočkované proti meningokoku a pneumokoku, se v mateřských školách nezjišťuje.

## Covid-19

Z rozhovorů s respondentkami vyplynulo, že to, zda budou mateřské školy uzavřené v první vlně koronavirové krize v minulém roce, bylo na rozhodnutí a doporučení zřizovatelů. Všechny tři mateřské školy byly po dobu měsíce a půl až dvou měsíců zavřené. Dále bylo z rozhovorů zjištěno, že v každé ze zkoumaných mateřských škol, byly touto nemocí nakaženy i učitelky.

## Omezení

Odpovědi všech respondentek se shodovaly v tom, že největším omezením v době pandemie Covid-19 pro ně je, že není možné konat jakékoliv aktivity s veřejností. Uváděly, že i učitelky na to byly hodně zvyklé a že tyto aktivity rády a často zahrnovaly do svého programu s dětmi.

Ředitelka bílé mateřské školy: *„V loni to tak probíhalo, že když začal provoz školy ... nejdříve jsme vzali děti zaměstnaných rodičů ... chodilo se jenom na zahradu ... potom už postupně jsme přibrali všechny děti a myslím si, že ten červanec, že už se chodilo i ven na výlety. Protože opravdu i když ty zahrady jsou dobře a nově vybavené, přece jenom je to pořád na stejném místě ... teď od září už to bylo přísnější ... nemohli jsme pořádat aktivity s veřejností ... je to takové smutné, omezující, tak jako všude.“*

Ředitelka zelené mateřské školy: *„Co se týká aktivit, sebralo nám to veškeré nadstandardní aktivity, které jsme tady pro děti měli. Ať už to byla keramika, ať to byly pohybové taneční kroužky, ať to byla canisterapie, ať to bylo cokoli jiného, měli jsme tady pro děti i jógu, takže my jsme toto všechno museli úplně zavrhnout, vypustit a soustředit se opravdu spíš na aktivity venku, na pobyt venku. Samozřejmě co nejméně spojovat třídy a oddělení. Pokud ale vypadl nějaký zaměstnanec, tak se to muselo takto řešit, ale opravdu pokud to jde a jsme v plném nasazení, tak nespojujeme, nestýkají se děti, máme tu organizaci tak udělanou a promyšlenou, že se nepotkávají vůbec nikde.“*

Ředitelka žluté mateřské školy: *„ ... nás to omezuje hlavně v naší činnosti jako celkové a v těch kolektivních aktivitách, na které jsme my byli hodně zvyklí,*



*protože my jsme kladli důraz hlavně na spolupráci s rodinou a na aktivity pro rodiče s dětmi a pro veřejnost. Takže my jsme si zakládali dost na takových velkých projektech a velké té jako kdyby prezentaci pro veřejnost ... měli jsme pravidelný program tady s penzionem seniorů a vlastně každý měsíc jsme tam pravidelně chodili a tvořili jsme takové různé výtvarné věci, chodili jsme tam s programem a ti důchodci na to strašně dobře reagovali ... teď jsou vlastně z toho už druhý rok vyjmuti ... to je pro nás největší újma tady toleto, že ztrácíme ten sociální kontakt s tou kategorií těch seniorů, protože si myslím, že oni nás potřebují jako. Ale potřebují to i ty děti, aby viděli třeba, jak žijí ti starší lidé...“*

### **Opatření**

Z výpovědí všech respondentek vyplynulo, že v mateřských školách je v současné době dodržováno zvýšené bezpečnostní hygienické opatření. Mateřské školy se řídí nastavenými pravidly, pravidelně dezinfikují a učí děti dbát na zvýšenou hygienu.

*Ředitelka bílé mateřské školy: „Samozřejmě nakoupilo se spousta dezinfekce, spousta prostředků, dbalo se na zvýšenou hygienu, zvýšené bezpečnostní opatření co se týká hygieny, což děláme dodnes, dezinfikuje se průběžně...“*

*Ředitelka zelené mateřské školy: „Museli jsme nakoupit veškeré dezinfekční prostředky. Poprosit někoho, ať nám to tady vydezinfikuje, protože opravdu jsme to tady měli zanesené díky tomu, že vedoucí školní jídelny nám onemocněla touto nemocí ... volala nám hygiena, museli jsme všichni zaměstnanci podstoupit testy ... dostali jsme teda z MŠMT nějaké respirátory, čínské respirátory, které stejně asi byly k ničemu ... máme ty podmínky horší, musíme dezinfikovat, musíme všechno čistit, musíme neustále být v pozoru, ale může to na nás přijít z kterékoli strany a můžeme do toho spadnout úplně všichni znova.“*

*Ředitelka žluté mateřské školy: „My jsme vlastně rozjeli to šití těch roušek, byly jsme vlastně mezi prvníma, kteří jsme věnovali Policii ČR a do nemocnice ... pak jsme šili vlastně tady pro seniory, pro obec, vlastně jsme tady udělali šicí dílnu v té první fázi, teďka už to teda není aktuální, teďka už jsou*

*respirátory ... ale jinak jsme nastavili samozřejmě jako vysokou dezinfekci v té školce, naučili jsme vlastně ty děti, opravdu se řídíme těmi pravidly. Ale tam byla hnedka znatelná ta nízká docházka těch dětí, protože ti rodiče a všichni měli obavy a nevěděli vlastně, co z toho teprve vznikne.“*

## **Informovanost**

Všechny respondentky tohoto výzkumu uvedly, že informace ohledně nových nařízení pandemie Covid-19 jim chodí datovou schránkou.

*Ředitelka bílé mateřské školy: „Dostáváme informace z Ministerstva školství datovou schránkou, z okresní hygienické stanice, samozřejmě se radíme se zřizovatelem, pokud jsou nějaké nejasnosti, obracíme se tam. Zatím se mi teda nestalo, že bych musela něco řešit, kromě teda tý karantény s hygienou, když onemocněly tady děti. Jinak je nám to celkem všechno jasné. Dostáváme informace hned, brzy je dostáváme. Vloni třeba, když to probíhalo, ta karanténa, tak všechno byly pokyny jenom pro základní školy, mateřinky jako kdyby z toho všeho byly vyloučené, takže my jsme to vlastně dělali, protože jsme s tím nikdo neměli zkušenosti, de facto na koleně.“*

*Ředitelka zelené mateřské školy: „To máme MŠMT školství, pan ministr Plaga, tam to je velice vždycky chaotické. Máme MŠMT zdravotnictví, takže datovou schránkou nám chodí nějaké manuály, metodiky, příkazy, zákazy, a kde se teda asi nejvíce poradíme, je facebooková skupina ředitelek MŠ pro Českou republiku.“*

*Ředitelka žluté mateřské školy: „ ... no všechno vlastně přichází datovou schránkou, všechny informace z ministerstva školství a ještě nám je posílají i ze školského úřadu, takže my jsme včas informováni a okamžitě to vystavujeme teda. Buď to dáváme teda na své stránky, když je to něco zásadního, jak třeba uzavření školky, tak to dáváme i na ten Facebook těm rodičům, ale jinak informujeme v šatnách a osobními rozhovory, tím, že třeba nafotíme tu vyhlášku a rozdáváme to třeba rodičům domů, aby věděli třeba ten postup v tom, když dítě onemocní, co mají dělat, kam mají volat, jestli hygienu, nebo lékaře ... myslím si, že ty pokyny jsou docela konkrétní a není zatím potřeba se někde radit...“*

## 4.5 Shrnutí výsledků a diskuze

Vrátím-li se k základní výzkumné otázce: „Jaké jsou zkušenosti ředitelů mateřských škol se zajišťováním péče o zdraví svých zaměstnanců?“ a k dalším dílčím otázkám, jež jsou cílem tohoto výzkumu, je možné uvést následující shrnutí:

Pravidelné školení v oblasti BOZP je nedílnou součástí ochrany zdraví zaměstnanců. Z teoretické části této práce, konkrétně z podkapitoly 2.6, vyplývá, že doporučená četnost školení BOZP zaměstnanců je jednou za dva roky. Výzkum však ukázal, že pravidelnost školení v této oblasti si vedoucí pracovníci v jednotlivých institucích stanovují sami. V teoretické části je dále uvedeno, že v minulosti probíhalo školení BOZP pravidelně každý rok v přípravném týdnu. Ve dvou ze zkoumaných případů toto nastavení zůstává i v současnosti. Pouze v bílé mateřské škole probíhá školení BOZP jednou za dva roky. Doporučení, aby školení zaměstnanců v oblasti BOZP probíhalo minimálně jednou v průběhu dvou let, však splňují všechny zkoumané instituce. Z výzkumu dále vyplynulo, že školení BOZP provádí pro mateřské školy externí pracovník, který je k výkonu této činnosti oprávněn a kterého si mateřské školy platí. V kapitole 2.9 teoretické části této práce jsou uvedeny subjekty, které mohou provádět kontroly BOZP. Ani jedna z dotazovaných respondentek však nemá s některou z těchto kontrol zkušenost.

Jedním z dílčích cílů této práce bylo dále nalézt odpověď na otázku, co ředitelé mateřských škol mohou udělat pro zdraví svých zaměstnanců nad rámec stanovených nařízení. Ředitelky mateřských škol v rámci tohoto výzkumu uváděly, že nad rámec stanovených nařízení k prohloubení péče o zdraví svých zaměstnanců využívají, nebo vědí o možnosti využití, čerpání finančních prostředků z Fondu kulturních a sociálních potřeb. Pouze v jednom ze zkoumaných případů však bylo zjištěno, že finanční prostředky z tohoto fondu byly využity na zakoupení vitamínů nebo oděvů, které mohou učitelkám sloužit při venkovních aktivitách s dětmi. V ostatních případech buď čerpání nebylo využito, anebo se finanční prostředky využily například na zakoupení společného kávovaru.

Se zdravím zaměstnanců mateřských škol velice úzce souvisí zdraví dětí, se kterými pedagogičtí pracovníci v rámci výkonu své pedagogické činnosti pracují. MŠMT ČR vydalo v roce 2012 dokument s názvem „Konkretizované očekávané výstupy“, který je přílohou Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. RVP PV (2018, s. 48) uvádí, že tento dokument konkretizuje, co přesně by mělo dítě zvládat v době, kdy ukončuje předškolní vzdělávání. V tomto dokumentu můžeme nalézt například to, že dítě by mělo ovládat sebeobsluhu včetně péče o vlastní hygienu (například používat toaletní papír, nebo umět použít kapesník). Je tedy zřejmé, že jsou to právě pedagogičtí pracovníci mateřských škol, ti, kteří pomáhají rodičům učit děti tyto úkony a v důsledku tohoto blízkého kontaktu s dětmi mohou přijít do styku s jejich nemocemi. V podkapitole 3.1 teoretické části této práce jsou uvedeny nemoci, které by mohly mít vliv na zdraví učitelek mateřských škol. Po konzultaci s MUDr. Janem Divišem, uvedeným taktéž v dané podkapitole, jsem zjistila, že zdravého člověka by nemoci dětí neměly nikterak závažněji ohrozit. Nebezpečí však může nastat ve chvíli, kdy by do styku s dítětem, které by trpělo některou z těchto závažnějších nemocí, přišla učitelka, která by byla těhotná. V takovém případě může dojít k poškození plodu. Výzkum ukázal, že ve všech zkoumaných mateřských školách se kromě běžných virových onemocnění, respiračních chorob, chřipek, střevních virů a podobně, objevila právě i nějaká neobvyklá nemoc. Ukázalo se, že nejčastější nemocí, která postihuje mateřské školy, je podikulóza, neboli zavšivení. Touto nemocí onemocní často i učitelky. Dalšími nemocemi, které se ve zkoumaných mateřských školách objevily, byly například diabetes, pátá, šestá a sedmá nemoc, roup dětský nebo svrab. Pouze jedna z těchto nemocí však měla vliv na zdraví zaměstnankyně mateřské školy. Respondentka v tomto případě uvedla, že nemoci, konkrétně pátá, šestá a sedmá nemoc, mohly ovlivnit zdraví jedné asistentky pedagoga, jež byla v době výskytu této nemoci těhotná. Gynekolog v tomto případě doporučil asistentce pedagoga okamžitý nástup na rizikové těhotenství.

Kapitola 3.2 teoretické části této práce pojednává o povinném očkování dětí v České republice. V rámci tohoto očkování jsou děti očkovány proti tuberkulóze (pouze rizikové děti s indikací), dále proti záškrtu, tetanu,

dávivému (černému) kašli, invazivnímu onemocnění vyvolanému původcem *Haemophilus influenzae b*, přenosné dětské obrně, virové hepatitidě B, spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Z výzkumu je patrné, že ani jedna z těchto nemocí se ve zkoumaných mateřských školách neobjevila. Můžeme se tedy domnívat, že právě díky povinnému očkování není výskyt těchto nemocí již problémem naší společnosti. Respondentky ve všech případech uváděly, že nemohou do kolektivu mateřských škol přijmout děti, které by byly nenačkované. Jednou z výjimek jsou však děti, které mají kontraindikace. V takovém případě by ředitelka mateřské školy musela dítě do školy vzít. Druhou výjimkou jsou děti předškolního věku, pro něž je očkování nepovinné. Přesněji řečeno děti, na které se vztahuje povinná školní docházka a které jsou ve věku 5 – 6 let. Pouze jedna respondentka tohoto výzkumu však uvedla, že má zkušenost s přijetím nenačkovaného dítěte. Jedná se právě o dítě předškolního věku, které přišlo do mateřské školy opravdu až na poslední předškolní rok. Očkování je v současné době velice důležitým a diskutovaným tématem naší společnosti. Jsou mezi námi zastánci obou protipólů této problematiky. Například v médiích se můžeme často dočíst, že téma neočkování dětí je aktuálně velkým problémem a že rodičů, kteří nechtějí své děti očkovat, stále přibývá. Ve většině případů můžeme právě pod těmito internetovými články nalézt také rozsáhlé diskuze na toto téma. Na sociálních sítích, převážně na Facebooku, je možné najít skupiny uživatelů, které jsou právě proti povinnému očkování dětí v České republice. Často se tyto skupiny ukrývají pod různými názvy, které není možné jednoduše dohledat. Z výzkumu však vyplývá, že z celkové kapacity třech zkoumaných mateřských škol o počtu 335 dětí, je pouze jedno dítě nenačkováno. Pokud bychom toto číslo chtěli vyjádřit procentuálně, dostali bychom se zaokrouhleně na číslo 0,3 %. V této chvíli tedy vyvstává otázka, zda je problém týkající se problematiky povinného očkování tak velký, jak nám média prezentují, nebo zda je hysterie, která okolo povinného očkování v naší společnosti panuje, uměle vyvolaná. Nutno však podotknout, že v posledních měsících je mnohem více diskutovaným tématem očkování proti nákaze Covid-19 než povinné očkování dětí. V rámci problematiky povinného očkování dětí bylo v průběhu výzkumu zjišťováno, jak si ředitelky mateřských škol ověřují, že je dítě naočkováno. Všechny

respondentky uváděly, že tuto informaci si ověřují již u zápisu do mateřských škol, a to buď potvrzením od lékaře, anebo doložením kopie očkovacího průkazu dítěte.

Je zřejmé, že s tématem současného zdraví celosvětové populace souvisí aktuální problematika pandemie nemoci Covid-19. Tato nemoc samozřejmě ovlivnila i chod vzdělávacích institucí, které jsou v této chvíli otevřené pouze v omezeném režimu, anebo úplně uzavřené. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že touto nemocí byly postupně nakaženy děti, učitelky a právě i vedoucí pracovníce mateřských škol. Jak již bylo zmíněno výše, očkování proti této nemoci je v současné době velice diskutovaným tématem a znovu lze v tomto případě podotknout, že se naše společnost dělí na dva protipóly, kdy jeden zastává názor, že očkování proti nákaze Covid-19 je správný krok a druhý tento názor vyvrací. Na internetové stránce [ockovani.edu.cz](http://ockovani.edu.cz), kterou provozuje a spravuje MŠMT ČR ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem České republiky, lze najít článek, ve kterém je uvedeno, že očkování proti onemocnění Covid-19 pro pedagogické i nepedagogické pracovníky škol a školských zařízení je dobrovolné, ovšem důrazně doporučené. Je zde uvedeno, že toto doporučení vychází z potřeby zajištění ochrany profesní skupiny pedagogických i nepedagogických zaměstnanců škol a školských zařízení před onemocněním Covid-19. Kromě potřeby zajištění ochrany je zde kladen důraz také na společenské postavení a vliv (především) učitelů ve společnosti (MŠMT ČR & Národní pedagogický institut České republiky, 2021). Respondentky dále uváděly, že nynější situace ovlivňuje mateřské školy natolik, že v případě, kdy jsou otevřené, musí pravidelně dezinfikovat vnitřní prostory, zvyšovat hygienická opatření, směřovat aktivity s dětmi ven a co nejvíce zamezit kontakty s veřejností. V kapitole 3.3 teoretické části této práce je uvedeno, že aktuální informace ke školství a koronaviru lze nalézt na webové stránce [koronavirus.edu.cz](http://koronavirus.edu.cz). Výzkum však ukázal, že vedoucí pracovníce mateřských škol spoléhají na informace, které jim chodí datovou schránkou. Jedna z respondentek ale poznamenala, že největší oporou, co se týká informovanosti ohledně nových nařízení v problematice pandemie Covid-19, je jí facebooková skupina ředitelek mateřských škol v České republice.

Z výzkumu dále vyplynulo, že velkým problémem, který v otázce onemocnění dětí a poté i personálu mateřských škol nastává, je neinformovanost personálu ze strany rodičů. Dle odpovědí respondentek rodiče často zatajují, že jsou jejich děti nemocné, a i přesto je přivádí do mateřských škol. Výzkum ukázal, že právě běžné nemoci (virová onemocnění, chřipky, respirační onemocnění) jsou pro zdraví personálu nejvíce nebezpečné. Právě v těchto případech totiž často dochází k tomu, že rodič přivede své dítě do mateřské školy nemocné a v důsledku toho se nakazí i učitelky a asistentky pedagoga a vznikají tak provozní problémy.

## Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou ochrany zdraví učitelů mateřských škol. Byly zde uvedeny základní informace o předškolním vzdělávání, informace o BOZP v mateřských školách a faktory, jež by mohly ovlivňovat právě zdraví učitelů mateřských škol. Cílem bakalářské práce bylo zjistit a následně popsat, jaké jsou zkušenosti ředitelů mateřských škol se zajišťováním péče o zdraví svých zaměstnanců. Cíl byl naplněn prostřednictvím vysvětlení stěžejních informací v teoretické části bakalářské práce, jež se zdraví učitelů mateřských škol mohou týkat a skrze popis, rozbor a shrnutí výsledků realizovaného výzkumu v empirické části práce.

Teoretická část práce zahrnovala tedy popis předškolního vzdělávání a informace o problematice BOZP. BOZP je nedílnou součástí ochrany zdraví zaměstnanců mateřských škol a v rámci výzkumu bylo zjištěno, že školení zaměstnanců v této oblasti probíhá minimálně jednou v průběhu dvou let. V rámci teoretické části této práce byly také rozebrány nemoci dětí, jež by mohly mít vliv na zdraví učitelů mateřských škol a byly zde uvedeny informace o povinném očkování dětí v České republice. Informace o pandemii Covid-19 byly taktéž součástí teoretické části této práce.

Postup v empirické části bakalářské práce se opíral o informace uvedené v teoretické části práce. Právě z informací uvedených v teoretické části této práce byly vyvozeny oblasti a konkrétní otázky, které byly využity při realizaci výzkumu. V prvních podkapitolách empirické části této práce byly uvedeny teoretické informace o použitých výzkumných metodách. Poté byl pomocí polostrukturovaných rozhovorů s ředitelkami mateřských škol realizován výzkum a na základě získaných dat z uvedených rozhovorů byl proveden rozbor a shrnutí výsledků výzkumu.



## Literatura a zdroje

Česká národní rada. (1992). *Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, v platném znění*. Citováno dne 20. listopadu 2020. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

Gregora, M. (2005). *Očkování a infekční nemoci dětí*. Praha: Grada.

Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

Mioviský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.

MŠMT ČR. (2012). *Konkretizované očekávané výstupy RVP PV*. Citováno 24. března 2021. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/konkretizovane-ocekavane-vystupy-rvp-pv>

MŠMT ČR. (2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Citováno 30. října 2020. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

MŠMT ČR. (2019). *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019-2023*. Citováno 30. října 2020. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dz-cr-2019-2023>

MŠMT ČR. (2020a). *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Citováno 30. října 2020. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelani-v-cr>

MŠMT ČR. (2020b). *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*. Citováno 30. října 2020. Dostupné

z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

MŠMT ČR. (2020c). *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci*. Citováno 22. listopadu 2020. Dostupné

z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/bezpecnost-a-ochrana-zdravi-pri-praci>

MŠMT ČR. (2020d). *Požární ochrana*. Citováno 2. ledna 2021. Dostupné

z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/pozarni-ochrana>

MŠMT ČR. (2020e). *Nejčastější dotazy k aktuálním opatřením ke koronaviru*.

Citováno dne 22. února 2021. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/faq-nejcastejsi-dotazy-k-aktualnim-opatrenim-ke-koronaviru>

MŠMT ČR & Národní pedagogický institut České republiky. (2021). *Očkování ve školství*. Citováno dne 25. března 2021. Dostupné

z: <https://ockovani.edu.cz/>

MŠMT ČR & Ministerstvo zdravotnictví ČR. (2020). *Manuál k provozu škol a školských zařízení ve školním roce 2020/2021 vzhledem ke Covid 19*. Citováno dne 17. února 2021. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/53629/>

Neugebauer, T. (2010). *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*. Praha: Wolters Kluwer.

Oprailová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.

Oprailová, E., Kolláriková, Z., Pupala, B., (eds.). (2001). *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál.

Romaněnko, J. & Skácelík, P. (2018). *BOZP a PO v příkladech školské praxe* (2.vyd.). Karviná: Paris vzdělávací agentura s.r.o.

Strauss, A. & Corbinová, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice:

Albert.

Svobodová, E. & kol. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: Školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.

SZÚ ČR. (2020). *Očkovací kalendář v ČR platný od 1.5.2020*. Citováno 17. února 2021. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/vakciny/ockovaci-kalendar-v-cr>

Váchová, A. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: Školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.

Vyhláška č. 537/2006 Sb., *o očkování proti infekčním nemocem*. (2006). Citováno 17. února 2021. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-537>

Vychodilová, J. (2018). *BOZP v prostředí základní školy* (Diplomová práce). Olomouc: Univerzita Palackého.

WHO. (2021). *COVID-19 vaccines*. Citováno dne 7. dubna 2021. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/covid-19-vaccines>

Zákon č. 258/2000 Sb., *zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*. (2000). Citováno 17. února 2021. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>

Zákon č. 262/2006 Sb., *zákoník práce*. (2006). Citováno 30. prosince 2020. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#cast5>

Zákon č. 309/2006 Sb., *zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. (2006). Citováno 2. ledna 2021. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-309>

Zákon č. 561/2004 Sb. *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*. (2004). Citováno 30. října 2020. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast2>

Zákon č. 563/2004 Sb. *o pedagogických pracovnících*. (2004). Citováno 30. října 2020. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563#f4731110>

Zvelebilová, J. (2014). *Bezpečnost a ochrana zdraví na úseku školství se zaměřením na školy mateřské* (Bakalářská práce). Olomouc: Univerzita Palackého.

## Seznam zkratk

|        |  |
|--------|--|
| BOZ    | Bezpečnost a ochrana zdraví                          |
| BOZP   | Bezpečnost a ochrana zdraví při práci                |
| MŠ     | Mateřská škola                                       |
| MŠMT   | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy         |
| PO     | Požární ochrana                                      |
| RVP PV | Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání |
| WHO    | World Health Organization                            |

## **Seznam příloh**

Příloha č. 1: Souhlas s pořízením audiozáznamu

Příloha č. 2: Souhlas MUDr. Jana Diviše s uvedením jeho jména v této práci

Příloha č. 3: Ukázka přepisu rozhovoru: Rozhovor s ředitelkou zelené mateřské školy

## **Příloha č. 1: Souhlas s pořízením audiozáznamu**

Souhlasím s pořízením audiozáznamu rozhovoru, který jsem poskytla Lucii Formánkové za účelem získání informací, které využije v bakalářské práci – Ochrana zdraví učitelů mateřských škol. Souhlasím s jeho následným zpracováním se zaručením přísné anonymity týkající se mých osobních údajů.

V.....

Dne.....


Podpis.....

**Příloha č. 2: Souhlas MUDr. Jana Diviše s uvedením jeho jména v této práci**

Souhlasím s uvedením mého jména v bakalářské práci s názvem „Ochrana zdraví učitelů mateřských škol“, jejíž autorkou je Lucie Formánková.

V.....*OLOMOUČI*.....

Dne.....*14. 4. 2021*.....

Podpis..........  
(MUDr. Jan Diviš)



### **Příloha č. 3: Ukázka přepisu rozhovoru: Rozhovor s ředitelkou zelené mateřské školy**

T: tazatel

Ř: ředitelka

T: Děkuji Vám za rozhovor a poprosím Vás ještě na začátek o vyjádření souhlasu s touto nahrávkou. 00:00:05

Ř: Ano, souhlasím s touto nahrávkou. 00:00:07

T: Děkuji. První oblast, na kterou bych se Vás chtěla zeptat, je BOZP. Mám tady připravené k tomuto tématu tři hlavní otázky. První otázkou je, jak často ve Vaší instituci probíhá školení BOZP? 00:00:18

Ř: V naší instituci probíhá školení BOZP jednou za rok pro všechny zaměstnance a když mi přijde nový zaměstnanec, tak ho zaškoluji já jako ředitelka. 00:00:30

T: Super, děkuji. Kdo školení provádí? Myslím tedy to pravidelné, které jste říkala, že je jednou ročně. 00:00:35

Ř: Jednou ročně nám ho provádí pan revizní technik a s ním teda spolupracujeme, máme ho nejenom pro BOZP, ale i pro PO. 00:00:47

T: A to je nějaký externí pracovník, kterého jste si najali? 00:00:50

Ř: Ano, dělá pro všechny školky. 00:00:53

T: Dobře, děkuji. Jakou máte, prosím, zkušenost s kontrolou BOZP? Kdy a jaké kontroly jste měli? 00:00:57

Ř: Pan technik si to celkem hlídá, je teda někdy pravda, že ho musím trošičku napomenout, ale je velice vstřícný a ochotný, spolupracujeme dobře, takže kdykoliv se nám tady něco vyskytne a potřebuji to s ním řešit, tak přijde a řešíme to na místě. Máme takový deník požární ochrany, kde třeba paní uklízečka, nebo paní školnice si zapisují veškeré tady ty kontroly, veškerá školení. Takže se to tam všechno eviduje a vede. 00:01:29

T: Dobře. A nějakou kontrolu například z České školní inspekce jste tedy měli? 00:01:35

Ř: Zatím jsme ještě neměli žádnou a ani nechceme (smích). 00:01:37

T: Tomu úplně rozumím (smích). Druhou kategorií, na kterou bych se Vás ráda zeptala, je ochrana zdraví učitelů mateřských škol. Tady mě zajímá

zejména to, co děláte pro ochranu zdraví svých zaměstnanců, hlavně teda učitelek, nad rámec těch nařízeních? 00:01:54

Ř: Abych pravdu řekla, tak nad rámec neděláme vůbec nic. Je pravda, že máme FKSP, kde bychom mohli zakupovat vitamínové preparáty, ale jelikož je to určené lékárnou, které můžeme a které nemůžeme, tak se tady všichni zaměstnanci shodli na tom, že je nechtějí. Že raději to FKSP budeme využívat třeba formou rekreací, nebo nějakým vybavením pro zaměstnance tady v mateřské škole, což jsme teď udělali. Koupili jsme si krásný kávovar. Takže raději to řešíme tímto způsobem. Co se týká nějakých plnění nad rámec, tak si to každý zaměstnanec, každá osoba, dělá tak, jak uzná za vhodné. 00:02:48

T: Dobře, děkuji. Třetí oblastí jsou nemoci dětí. První moje otázka je, jaké máte zkušenosti s neobvyklými nemocemi u dětí? Nejsou zde tedy myšleny respirační choroby, střevní viry, chřipky a podobně. 00:03:00

Ř: Takže v naší školce se objevila za moji působnost pátá a šestá nemoc, dále sedmá nemoc a potom jsme tady měli roup dětský a pedikulózu. 00:03:15

T: Jaký byl v případě výskytu nějaké takové nemoci, ve vašem případě tedy tady těchto čtyř, postup řešení? 00:03:22

Ř: Pokud jsme teda zjistili u té páté, šesté, sedmé nemoci, že to ta nemoc opravdu je, podle příznaků, které ta nemoc má, tak jsme okamžitě volali zákonného zástupce toho dítěte. Dítě jsme izolovali zvlášť do místnosti, kde s ním byla buď uklízečka nebo školnice, nebo asistent pedagoga nebo školní asistent a vyčkali jsme až do příchodu rodiče, který už s ním zašel ke svému pediatrovi. 00:03:56

T: Ehm, dobře. A v případě těch roupů? 00:03:58

Ř: V případě roupů to bylo u holčičky, která se ještě neuměla sama utřít, takže paní učitelka objevila na záchodě po velké stolici ten roup, takže jsme dali holčičku do izolace, volali jsme rodiče a postup byl úplně stejný. 00:04:18

T: A roznesla se tato nemoc nějak, nebo jste to zachytili v začátku? 00:04:24

R: Tady ten roup jsme zachytili v začátku. Šestá nemoc se nám objevila asi u třech až čtyřech dětí, nebylo to asi zachyceno ihned. A pedikulóza se nám objevovala hned asi druhým rokem, takže asi před dvěma lety, kdy já jsem nastoupila. Měli jsme tady holčičku ze sociálně slabé rodiny a bohužel, ať dělali co dělali, my už jsme pak jako školka i koupili nějaké šampony přímo na to. Nechali jsme si podepsat maminkou souhlas, že holčičce můžeme tu

hlavu umýt, protože se to jinak nesmí a chtěli jsme mít jistotu, že se to opravdu spraví. Jenomže ten postup další v té rodině nebyl takový, jaký by měl být. Tam se nic nevypralo, nezlikvidovalo, nezničilo tak, jak se to má, takže to byl neustálý kolotoč dokola, až nakonec ta maminka se cítila dotčená, takže dala výpověď v naší školce a holčičku si přehlásila do jiné školky. Ale tam to bylo úplně to samé, co to bylo tady. Takže my jsme se díky tomu zbavili pedikulózy, protože dostávaly to od této holčičky i jiné děti a rodiče neustále chodili a stěžovali si v ředitelně, protože už pak asi věděli o jakou maminku a dítě jde. Ale bohužel domluva s touto rodinou byla velice špatná. 00:05:56

T: A stalo se tady u vás, že by některou z těchto nemocí onemocněla některá z učitelek? 00:05:58

Ř: Pamatuji se, že při výskytu páté, šesté a sedmé nemoci bylo jedné těhotné asistentce pedagoga gynekologem doporučeno, ať jde na rizikové těhotenství. 00:06:04

...